

WWW.UNIBG.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 72

15 мај 1943

Дим. 5

Њена слава у
дому нових
родитеља...

(Слика: А. Симић)

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 9 МАЈ

— Нисам видео Мику већ десет година — каже један пријатељ госн комшији.

— Па ту је...
— А, да ли још увек дели косу по средини?

— Још увек... Само му је сад раздељак од увета до увета.

ПОНЕДЕЉАК 10 МАЈ

— Господине професоре — рекла синоћ служавка оном нашем старом професору из суседства — купатило је спремно!

— Али, мене тако мрзи, драга Ана, да се купам. Окупај се ти место мене. Само пази да вода буде млака, јер знаш да не подносим сувише топло купатило...

УТОРАК 11 МАЈ

— Да ли ћу доживети — пита госн комшија оног нашег суседа беспосличара — да ми вратиш онај мали дуг?

— Како да нећете, госн комшија.

Ви сте човек толико здравих живаца и иначе, тако да вам претстоји најмање сто година живота...

СРЕДА 12 МАЈ

Питали пре неки дан госн комшију ту у комшилuku како је његова ћерка, коју је недавно удао, задовољна у браку. На то упаде комшиница:

— Сјајно... Сјајно је задовољна... И срећна...

Благодети дрвене обуће

— Ем сигурно оружје, ем добра гимнастика...

— Јесте — додаде госн комшија — необично је срећна. Њен муж је толико пажљив да штогод прочита у њеним очима да жели, натера нас да јој купимо.

ЧЕТВРТАК 13 МАЈ

Путовао госн комшија службеним послом у неку нашу паланку. У паланачком хотелу узео собу да преноћи. Кад је ушао у собу питао портира шта стаје преноћиште, а овај му одговорио:

— Двеста двадесет динара!
— Ама, човече, ја не мислим да откупим намештај него само да преноћим, — рекао му госн комшија, и успео некако да скине цену.

ПЕТАК 14 МАЈ

Били госпа комшиница и госн комшија на неком концерту па између осталога, слушали и сестре певачице. После њихове тачке, комшиница запитала госн комшију:

— А, зашто ове две сестре певају увек у дуету, а никад свана за себе?
— Зато, брате, што ниједна не сме да прими одговорност на себе...

СУБОТА 15 МАЈ

Разболео се тешко један наш познати винарски трговац, и кад му се учинило да му је кучуно последњи час, позвао сина и рекао му:

— Синко, имам једну велику тајну да ти саопштим...
— Какву тајну, оче?
— Пословну... Открићу ти тајну како се прави вино од одистинског грошља!

О свету и свавезу

ШТА СУ КРВНА ЗРНЦА?

Често се спомину крвна зрнца. Знамо да их има у крви врло много. На каква су то зрнца? Крвна зрнца плавају у крви и има их две врсте: црвена и бела. Црвена крвна зрнца имају облик плочнице. На стају у коштаном моздини кратких костију и без језгра су. Живе свега неколико дана и истрошена се непрестано замењују новим. Вежу се са кисеоником и предају кисеоник организмима. У једном кубном милиметру има их пет до шест хиљада, већа су од црвених крвних зрнаца и имају језгру. Крећу се самостално. Имају способност да уништавају страна тела у крви, као што су на пример бактерије и да стварају заштитну материју вршећи тако улогу чувара у крви. Они су главни саставни део гноја. Код нечистих рана бела зрнца брзо се скупе на граници здравог ткива да га заштите од продора заразе.

ОТРОВНЕ СТРЕЛЕ ПОСТОЈЕ И ДАНАС

Отровне стреле су заиста постојале и њима су се као опасним ратним оружјем служила извесна дивља афричка племена. Међутим, ово оружје ни данас још није ишчезло. Бега употребљавају још увек нека дивља племена. Те стреле су дугачке од десет до двадесет сантиметара, пакле релативно су мале. Њихова метална глава, међутим, завијена је у какав цвет, грозд или лист, који су напуњени отровом. Флора у тим крајевима је изванредно богата, али су урођеници успели да међу хиљадама различитих врста биљака пронађу само две-три које су смртоносне. Ти отрови су изванредно јаки и само на једној јединици стрели налазе се отрова у толикој количини, да би њима могло да се отрује двеста педесет људи. Човек рањен оваквим стрелом, ма и најлакше, умире већ после двадесетак минута. У најбољем случају живот може да траје најдуже два сата. Извршеним прегледом људи умрлих од ових отрова, европски лекари нису успе-

ли да нађу трагове отрова. То се могло утврдити тек хемијском анализом. Међутим, урођеници су одмах погађали ко је умро од којег отрова, и то по боји коже умрлог.

ЉУДИ У БРОЈЕВИМА

Једни људи говоре много, други мање. Претпоставља се да један човек може да изговори сто речи у минути, а да дневно просечно говори два сата. На тај начин просечно један човек дневно изговори 12.000 речи. То значи да за једну годину изговори преко четири милиона речи. Ако би се то штампало, изнело би 35 књига, свака са по 250 страна. Другим речима човек који је почео шездесету годину изговори је за време свог живота једну целу библиотеку од преко две хиљаде књига.

Човечи нерви преносе осећања брзином од педесет метара у секунду. Да би се један мисао ставио у покрет потребна је једна десетина секунде. Исто толико времена треба да се рефлекси врати до мозга и саопшти да је „издато наређење“ извршено. Дакле, да би се једна мисао ставила у покрет, треба две десетине секунда.

Рад срца је огроман. Приликом сваког стезања срца, код просечног човека, око 188 грама крви потисне се у вене. При томе је потребна енергија која током једног дана достиже око 87.000 килограма-метара, то јест снагу којом би се 87.000 килограма могло да понне на висину од једног метра.

Да би се сажвакао један нормално печен комад меса, потребан је притисак од 25 килограма. Ако је месо живано, тај број пење се чак до 65. Када човек загризе вилицама може да достигне и јачину притиска од 120 килограма. Код жене та јачина је нешто слабија и допире до 90 килограма. Потпуну снагу притиска човек врло ретко употребљава. Притисак зуба достиже изванредно велику јачину за време осећања каквог бола.

Човече кости претстављају мајсторско дело природе. Нарочито је јако отпорна

чевна кост која штити мозак. Она, управо, и није толико јака колико еластична. Плочница човече кости од једног квадратног милиметра може да издржи оптерећење од 17 килограма. Таква нета површина једне дрвене плочнице, чак и од најтврђег дрвета, не би могла да издржи ни половину тога оптерећења.

ОТКАДА СЕ ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА ПРЕНОСИ НА ВЕЛИКЕ ДАЉИНЕ

Погрешно се мисли да се електрична струја одмах по проналаску електричитета могла преносити на веће даљине. Свака кућа која је у то доба удела електрично осветљење, имала је у своме подручју неку врсту централе. Када су се појавиле централе које су могле да снабдевају струјом читаве блокове кућа, а то је било осамдесетих година прошлог столећа, сматрало се да је направљен велики напредак.

Тек проналазач такозване кружне струје омогућио је да се струја преноси на велике даљине. Прво преносење струје на већу удаљеност износило је 181 километар. Било је решено питање да се електричне централе подижу тамо где је најгодније, а да се струја разводи на велике даљине тамо куда треба. По питање је било решено углавном теоријски, док је дошло до практичне примене овога требало је да прође још неколико година.

Прве централе за преносење електричне струје на велике даљине употребљавале су такозване даљинске водове од шест хиљада волти. Први водови за преносење струје на велике даљине подигнути су тек пре четрдесет и пет година. Ма колико то сада нагледало невероватно, ипак је тако...

ЗЛАТО У МОРСКОЈ ВОДИ

Испитивањем је утврђено да се у морској води налазе најразвијенији састојци. Утврђено је да има никла, цинка, олова, сребра, па чак и злата. У хиљаду литара морске воде каже се да има 40 милиграма злата.

Други статистичари опет утврдили су да има воде, у свима океанима и морима око 1.400 милиона кубних километара. А то опет значи да у морској води има укупно раствореног злата 56 милиона тона. Када би се могло доћи до тог злата, онда би на сваког становника земље дошло по 40.000 килограма злата.

Међутим, иако је утврђено да у морској

води има и злата, људи још нису успели да пронађу начин како да дођу до тога злата.

КОЛИКО СЕ РАЗНИХ ЈЕЗИКА ГОВОРИ НА СВЕТУ

Има много људи који говоре по неколико страних језика. Има их чак који знају и по двадесет и више језика, али већ такве људе сматрамо за феномене. Међутим, то није ништа када се има на уму да људи говоре на десет стотина различитих језика, а ако узмемо у обзир и јаче развијене дијалекте, онда би се тај број повећао на 1500. Од тих 1500 језика само један језик говори народ од пет стотина милиона. То је кинески језик.

МАЛЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

* Звова као средство за позив верних на молитву, нису измислили хришћани. Њих је било и пре Христа, јер су паћени и у египатским гробницама. Исто тако утврђено је да су Кинези неколико столена пре Христа употребљавали звова за позив верних на молитву.

* Када спава један нормалан човек здравим снам који траје осам сати, он се за то време окрене 35 пута. На тај начин човек приликом спавања мења положај скоро сваких четврт сата.

* Први светионик подигнут је на острву Фаро код Александрије 280 године пре Христа. Био је висок 120 метара. На њему је горела стално ватра од сувог смоластог дрвета. Овај лепи светионик пропao је 1500 године приликом једног земљотреса.

* Први новци направљени су од бронзе, затим је дошао понап од сребра, па најпосле од злата. Претпоставља се да су се први новци јавили у шестом веку пре Христа.

* У свежем воћу највећи део тежине чини вода. Рачуна се да у свежем воћу има око 80 по сто воде.

Главни уредник Мића Димитријевић * За фотографије Александар Симић * Пртач Ђорђе Јобачећ * Уредништво Поенкареева ул. бр. 31 Телефон 25-010 * Власник и издавач: Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Танковић * Администрација Дечанска 31 Београд. Тел. 24-001—10; штампа „Штампарна Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дин.

1 — Још у самом почетку источно-азијског рата заузеле су Јапанци Филипинска острва. Становништво је Јапанце дочекало као ослободиоце. Ове мале Филипинке поздрављају Јапанце који маршују.

2 — Приликом прославе десетогодишњице оснивања Фронта рада у једном великом предзељу у близини Берлина говорио је пред 6000 немачких радника и радничким делегацијама 19 европских народа вођа немачких радника др Лај. Слика приказује поглед у велику салу за време говора др Лаја.

(Снимци: Б. Ф. А.)

КРОЗ ЦЕО СВЕТ

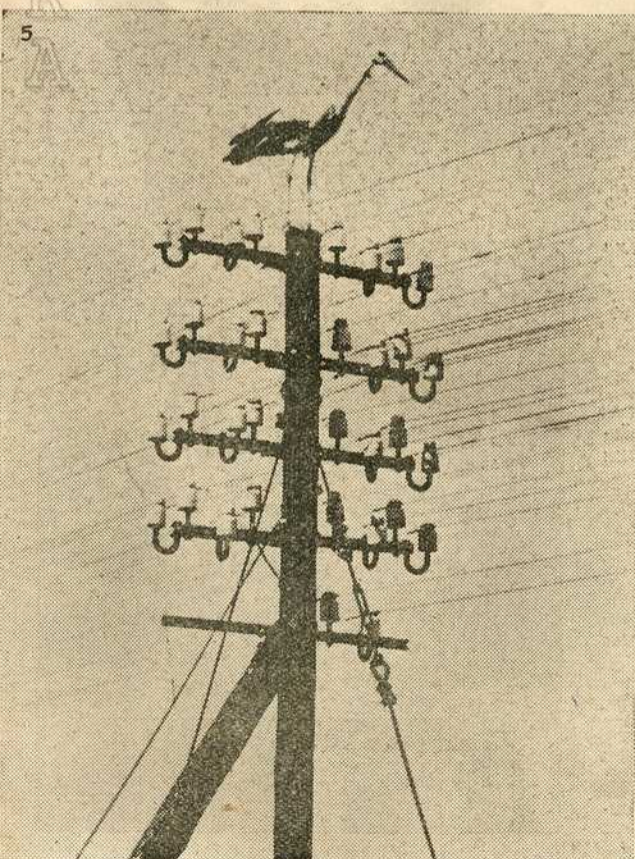
3 — Точак је и у Француској у великој моди. У Паризу су младе Францускиње приредиле такмичење у возњи бициклом у обичним хаљинама за излаз.

4 — Становници Цејлона бране се на необичан начин од усизианог тропског сунца. Слика приказује једну улицу базара у Коломбу, престоници Цејлона, у сенци шарених гирланда од хартије.

5 — Пролеће је дошло а са њим и роде. Ово је нека модерна рода која се служи и телеграфом.

А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К

6 — Слика коју смо заборавили: што више сукања то је девојка богатија. Девојка која има оvolико сукања као ова на слици неће морати дуго да чека на младожењу.

7 — Људи још нису најпустили идеју да лете као птице, без мотора, само снагом својих мишића. Овај млади португалски инжењер кога видимо на слици ерши своје оштите у једном базену за купање. Слика показује тренутак кад се баш отиснуо са даске (грамбулине) да полети. Ако падне, паће у воду.

WWW.UNILIB.RS

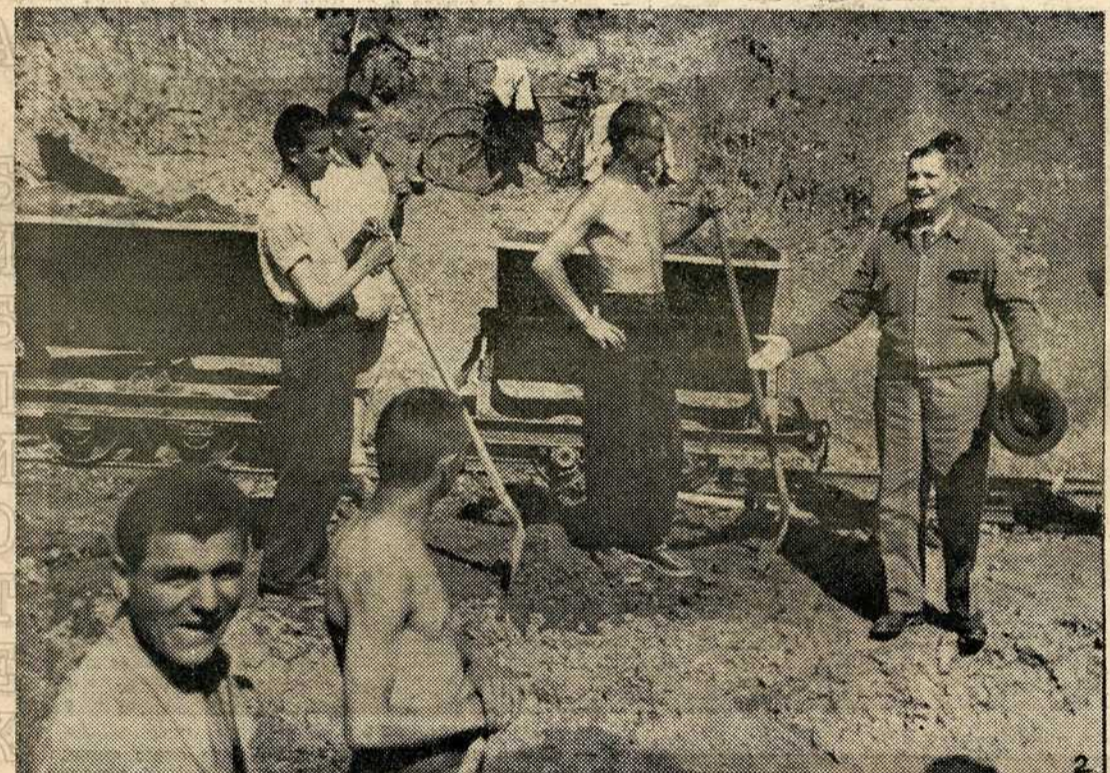
УН
И
В
Е
Р
С
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Кроз Бор и Горњак

Београдски младићи, удруженим снагама са својим друговима из целе Србије, одважно испуњају свој дуг према Отаџбини, на раду који ће тек једнога дана показати круну све своје величине... Од Бора па до мањастира Горњака, мишице наших младића прокрчују столетно беспуће, остављајући за собом лепе широке друмове, железничку пругу, која ће поред привредног огромног значаја за Србију, открити и сву лепоту ових до сада непознатих и нама чак, крајева наше земље...

Младе пиониере на изграђивању Нове Србије, посетио је, према датом обећању, о Ускршњим празницима и министар г. Драг. Јовановић. Он је провео с њима неколико дана, приликом, срдачних. Поделио им је поздраве што их је понео из дома и поклоне што им је припремио да пријатније проведу светли празник Христовог Васкресења.

Његова посета, којом је донео и све своје родитељско старање, ободрила је само ионако ведри и стојички дух наших омладинаца, којим Србија може само да се подичи...

1 — Поглед на логор „Берлин“

2 — Министар Јовановић говори у Горњаку: „Драга децо, јесам ли одржао своју реч да вас обиђем?“

(Снимци: Српска државна пропаганда)

3 — Министар Драг. Ј. Јовановић с обвезницима и Горњаку на градилишту.

4 — У логору „Лешковац“ београђани гурају вагонете.

5 — Горњачка клисура: трасирање пруге.

6 — Стигло је вино за Ускрс.

Лето. Сунце упрло своје зраке и пржи ли пржи. Нигде гласа, нигде покрета. Све се претворило у нешто бело, усижано, магловито и све, некако, помаже сунцу, да ти мозак у глави провери. Што је живо посакривало се некуд у дебелу хладовину. И само небо изгубило оно своје плаветнило и виси над главом као сребрна тензија, која притискује све више и више, цеди из земље и оно мало влаге, упија, али и даље остаје усижано. Нигде спаса...

Оздо од школе заграјаше гласови. Деца су читала оченаш и још се чуло оно: „од лукаваго“, кад први излетеше из дворашта. На мах све оживе. Стари дуд у школском дворашту као да се запија. Заушута нешто у ње-

Трајанова глава

ПИШЕ: ПЕЦА ПЕТРОВИЋ

посно кући и стављао у свој војнички сандук. Чудак неки, мислили сељаци. Једног дана замоли Златићеве да га пуну у њихов забран. Пустите га. Помало па се и село угреја. Когод нешто искона у орању, у банти, трчи код уче и даје му. Овај, увек озби-

вом и у којој је увек била жестока хладовина.

Милић ти је, брате мој, био за све. И да заигра и да задева, да баца камена и да у вир скаче. Због тога су га све девојке воделе, а по неки момци мрзели. А волео је и женско, па то ти је...

— Немој сине, немој рано — говори му мајка, али он као да је и не чује. Данас ће и Златићеву преварити. Зна он то. Осећа још и сада како му синоћ оно стеже руку. Ма зна он то. И зашта како паде вече, Милић се већ врзаше око Златићева плота и „Трајанове рупе“. У неко доба шкрикнуше врата, али шум се изгуби у помрчини, да би се мало доцније као ехо јавно мало јачи шум из „Трајанове рупе“. Шта је ту било и шта се ту дешавало прогутала је помрчина. Али!...

Сима црквењак волео је да пије. Тако и овог вечера враћао се пијан

с неке даће и наишао на рупу. Учини му се да чује нешто из ње, али оде даље. Мало после опет се врати и онако чунав, каквог га је Бог дао, сиђе у рупу и зграу се. И Милићево забезекуто лице и расплетена коса Златићеве и све, све се изрази у Симином полутрезном гласу:

— А... а шта ћеш ту, мајчин сине? Шт...

Девојка врисну и побеже.

— Шта тражиш ту?

— Тра... Тра... Трајанову главу, процеди Милић, лупи Симу и несташе га. Таман је пролазио покрај Златићева плота, кад ћу Симином глас:

— А јеси ли је бар нашао? Милић се трже. Погледа око себе, али не виде никог. То су му уши брујале. Појури као луд, прескочи плот, уђе у кућу и леже...

Хтео је да заборави тај проклети догађај, али га деца потсчају:

— Уаааа, уааа Трајанова главаааа...

му, вратици излетеше из његовог хлада. Забрујаше гласови деце. Затим шкрина вратница, лавези паса и опет све се умири. Као и пре. Одједном, од Милићевих вратница допре весело лечи смех: Уааа, уаааа Трајанова главааа уааа, уааа... Затим врисак, неке жене истрчаше, чу се и лелек.

— Ако, што га днрају — проговори чунави црквењак, што беше задремао крај црквеног плота, — ако.

— Ма немо' ти да га браниш. Нису му деца крива, ја...

И село оживе. За тренутак само, јер мало доцније све опет покри усижани покривач врелог ваздуха.

љан, с наочарима на носу, погледа, преврне и увек исто питање: — Да јеси ли ми? Тек тада се оемехне мало и пита сељака где је то нашао. Захвали се и већ сутрадан обилази то место и загледа га. Сељаци ко сељаци натераше га да проговори.

Село некако живну. Од уста до уста преносе се новости. Право чудо. Црквењак Сима причао како је село лежало на неком другом селу.

— Ту испод нас — говорио је Сима — има још једно село. Људи се зледају, жене шаћу молитве, а деца се сва претворила у уво. Није шала, нашта кошање...

— Ма мора да је био без главе.

— Јок вапа. Где ће човек без главе.

— Јес', а ово и није прави човек — упорно одговори Бурица.

— Да се копа и даље. Је л' учио?

— Да тражимо дабо' ме.

— Ту је и глава, кад га целог ископасмо.

— Ма мајте се људи — виче Бурица, а већ бацаи омотику за лева и одлази. Остали се смеју, али и пиња се већ не ради.

— Знаш, поне, ово је цар Трајан. По напису се види — објашњава уча попу. — Ово је уметничка ствар. Их, да знаш само колико вреди... Одмах ћемо у Београд. Разговор им прекиде весело жагор. Пронашли нешто.

— Пази, пази — викну преперажено уча — немој неко да је окрњи.

— Полако, полако.

— Ух — хукну Радоје, кад извуче нешто округло из земље. Очисти земљу, окрену лево десно. Сви се около скупили и зуре у учу. Он узне предмет, лупи два-три пут о земљу и одједном сви угледамо један обичан лонац. Уча само тихо јекну и остави га на страну. Кошање се настави, али ником се више не ради. Трајанове главе нема на нема. Неко стави онај лонац на ископани кил.

— Па може и овако — кисело се пасмеја Радоје и замаче.

Људи тражише Трајанову главу, тражише и не нађоше. Сви баталили да брину за прослављеном главом, али уча не. Већ изиђе у народу и пословица за јалов посао: „Тражи к'о уча Трајанову главу“. Полако, и то се утиша. Једини докази да је испод овог села још једно били су већ окрњени кил без главе у школском дворашту и велика рупа у Златићевом забрану, која је већ била обрасла тра-

ЗНАМНА ПОПРЕТНА

доцнијиме сцене, популарни Добрица Милићински, у јутарњој шетњи. (Снимак: А. Спидић)

Примио сам писмо

Са данашњом поштом примио сам писмо. То ме другар жали, теши ме и пише: Да су моји здраво и да добро живе. Ал' да драга моја не чека ме више.

Знам, мој драги друже, да ми желиш добро И да би за мене и крв своју дао. Али такви гласи како болно песу! Ти ми не би пис'о, када би то знао.

Знам, она је млада, а крв тражи своје. Срце заборавља што не виде очи. У њој пуни младост, процветава занос. И чежња се буди у пролећној ноћи.

Али, кад ја могу овде у туђини Да чекам, верујем у поновни сусрет. Зар не би и она могла да се нада Да ћемо се срести и вољети опет.

Ипак, ја јој праштам, нека јој је просто. Нека буде срећна с другим којег воли. Али, сузе ове што ах плачем ноћу. То сузе и туга, то неће и боли.

Нираберг, маја 1943 Љ. И.

Јаза Комарчић

Бесконачност васељенина

„Ни вечност једне душе не би била довољна да обиђе бесконачност васељенину и да све са зна“... Фламарион

Једнога вечера и мене позову у Грађанску Касину на позната предавања г. Д. С. о бесконачности васељениној. Ја не знам шта је он говорио на првих пет предавања, али по ономе шта причају они који су га слушали изгледа да је којешта говорио.

— Е баш оно крупно одвали, кад рече, да наша земља, шестарећи око сунца, у једној секунди, а то је док металица на сату учини „пак“, прође простора 29 километара, а то је, колико одавде до иза Раје! — повикао је један који је био на његовом трешем предавању.

— Вала то му је и којекако — да човек и верује и не верује — али кад оно рече да се из нашег сунца може истесати један милион и две стотине осамдесет хиљада ових наших земаља, — то му ни луд не би веровао, — додао је неко други.

— А овамо је одмах затим навео да је сунце теже од наше земље три стотине двадесет четири хиљаде пута... Он сам себе побија: онамо каже да се из сунца може истесати 1.280.000 наших земаља, а овамо да је оно од наше земље теже само 324.000 пута!...

— Море, пројте се, људи!... Зар не видите да је у ове наше научнике ушао некакав ук, те немају о чему паметнијем да говоре, већ о ономе што ни луд не би веровао. Ја од када знам за се наша земља стоји како стоји, а они сад пронашли и да иде и како иде, па чак и колико у њој има ока!... — рећи ће на то неки Драго опанчар...

*

На предавање беше дошло пуно света. Лепша половина је необично била заступљена. У великој дворници Грађанске Касине била су сва места заузета. Мушкине је било у побочним собама. Пушило се и разговарало. Говорило се о последњим великим указима, што су их довеле службене новине, а за тим се прешло на престојече изборе и на то, која ће странка однећи победу. Глас Весе Ђука највише се чуо. Он је доказивао да ова садашња организација наше војске ништа не ваља. Стеван Зоља, Савамалац, на другој страни љутио се нешто на одбор, што се ништа не стара за њихов крај, већ сваки одборник вуче на своју страну, а овамо кад се пореза и општински прирезни наплаћују, онда од Сављана прво траже. Из побочне собе се опет чу неки глас, да је свему томе крива наша интелигенција и Бог свети зна, о чему се ту још не би говорило и препирало, да неко не повика:

— Починье!
И ми нагрнусмо на врата.
Наста један свечан тајад.

Г. Д. С. беше се већ понео на катедру. Смешкао се: мило му, што се његова предавања овако лепо посещују. И онда поче, од прилике, овако:

ЈАЗА КОМАРЧИЋ:
Једна угашена звезда

„Целокућно трајање човечанства на земљи — само је један тренутак вечности“.

И саме звезде што их о лепим бедрим вечерима гледамо, како су се по небу осуле као златне трепераве кокице, имају доба свога детињства, своје бујне младости, своје зрелости, своје дубоке старости, па најпосле и њима куцне последњи час, те се и оне за навек угасе. Неизмерно крило васељенино то је, у једно исто доба, и колевка и гроб безбројним световима, што се непрестано рађају и мру...

— Госпође и господо,

— Овога вечера имамо једну врло неблагодарну тему. О њој су лупали главу толики светски умови па је опет нису довољно расветлили. И ја сам се сад, пигмеј један, нашао да је пред вама расправљам! То је од мене одиста дреко; али шта ће се, да није те дрескости и у других људи, људски би се род просто упарложио, те не би био ово што је... Дакле ја ћу данас говорити о бесконачности васељениној...

И онда мало заћута. Његови се погледни зауставише на „плафону“ — као да је кроз њ хтео да погледа у ону бескрајну пучину небеску, што је баш овога вечера треперила миријадама небеских светила.

— Прво да се упитамо, — започео он, — шта је то управо васељена? — Васељена је све, све што она у себи садржи: то је наша земља и наш месец; то је наше сунце и сва његова огромна породица — Нептун, Уран, Сатурн са својих осам пратилаца и оним тајанственим појасима својим; то је горастасни Јупитер, из кога може изићи хиљаду и две стотине ових наших земаља; то је онај блистави рој астероида, што кружи око нашег сунца између Марса и Јупитера; то је сам Марс; то је Венера и Меркур; то су оне загоњетне луталице — репате звезде — што се с времена на време на небу појаве, објете око нашег сунца па их опет нестане, — то је ово наше лепо небо са својим безбројним звездама што на њему вечито трепере; — то је оно и што видимо и што не видимо — то је оно што нема ни почетка ни свршетка!... Васељена је, дакле, сама бесконачност: бесконачност је под нама, бесконачност над нама, бесконачност пред нама, бесконачност за нама!... И како да се то још боље

нашем уму претстави?... Замислимо једну безграничну сферу, у којој је свако њено место њен апсолутни центар... Летели ми брзином сунчане светлости, — што у једној секунди прође три стотине хиљада километара простора, — летели ми, велим вам, том страшном брзином лево или десно, доле или горе — сто, двеста, хиљаду, сто хиљада, не, већ сто милиуна, не година, већ векова, — ми би смо били увек у центру те безграничне сфере!...

*

— И бесконачност времена аналог је бесконачности васељениној: оно нема свога почетка, оно неће имати ни свога свршетка. Само име: време, — то је илузија; јер у животу васељенину нема времена — нема ни прошлости, ни садашњости, ни будућности: живот васељенин — то је једно апсолутно трајање...

*

— Па и сама бесконачност броја аналог је бесконачности васељенине; јер је у васељени све безбројно — светови као и атоми, из којих су ти светови састављени.

— Па и сам прогрес живота — било биљног или животињског — нема својих граница. И он је вечит и бескрајан. Ко би могао повући границе између интелигенције једног првића и интелигенције ловачког кера, а ко ли између једног Патагонца и философа Канта, великог астронома Коперника и песника Молијера?! О, ти узвишени Уму, ти вечита и непојамна сило васељенина — што одржаваш на кару и вечитој хармонији миријаде светова, те чине да је овај свет и тако леп и тако величанствен и тако недостижан, — ми се теби дивимо; ми пред престо твој на колена па-

дамо и са дна душе своје прошаћемо:

— Велика дела твоја јесу Господи!

*

После мале паузе он опет настави:

— Господо и госпође,

— Бесконачност васељене то је бесконачност и вечитост материје, која испуњава цео простор; а бесконачност простора и вечитост материје, то је бесконачност светова, то је вечитост живота њихова; а бесконачност и вечитост живота њихова то је бесконачно и вечито кретање материје; а бесконачно и вечито кретање материје, то је бесконачно и вечито обнављање — вечито постојање, рађање и умирање светова!...

— Вама то, господо и госпође, може изгледати мало и чудновато и невероватно, али је то ипак тако овејана истина, као што ја гледам вас и ви мене.

— Ево вам једног примера:

— Колико сте пута о лепим бедрим вечерима гледали ово наше лепо плаво небо осуто безбројним треперавим звездама. И на северној и на јужној хемисфери небесној једва их се могло голим оком видети око 4—5 хиљада, али кад се небо погледа на мало веће телескопе, онда их се покаже на милиуне. И не само да их се покаже на милиуне, већ нам телескоп открије безброј небесних маглина и магличастих звезданих гомила. Небо нам се онда учини као да је све с краја на крај посуто ситним блиставим песком. Из ових се небесних маглина стварају нови светови, нове сунчане системе. Од безброја тих небесних маглина и звезданих гомила да поменемо једну из маленог сазвезђа које се зове: Ловачки Пси. И она се голим оком не види, а кад се телескоп потражи, онда нам се у том маленом сазвезђу опрта један мајунши блистави венчић, науччан једва приметним прашинастим звезданцама. Њих је знаменити астроном сир Хермел старији чак и пребројао: има их, вели се, преко десет хиљада, а то ће рећи, да у оној маленој магличастој гомилици има преко десет хиљада сунана, или, боље рећи, сунчаних система, и већих и мањих него што је систем нашег сунца, овога колоса небесног, из кога се, као што сам недавно напоменуо, може истесати милиун и две стотине и осамдесет хиљада ових наших земаља, која је опет за себе један колос!... Па и опет, кад би се ово наше сунце гледало из даљине онога мајуншиг претенчића звезданог, оно се не би голим оком видело, и једва ако би се на највећи телескоп могло наћи и то као једна светла треперава тачкица — колико убуд мале шиваће игле! А шта би се тек могло рећи о осталим, безбројним небесним маглинама и звезданим гомилама — у Перзеу, у Тужану, у Пентауру, у Ждробету, у Орјону, у Штити Сабјевскога, у Великом Медведи, у Андромеди, у Змају, у Лаву, у Водолији, а шта опет о оном горастасном и светлуцавом небесном појасу, што се зове Млечни Пут — наша „Кумова Слама“ — што је цело небо опасала, а која ништа друго није, до баснословно од нас удаљена сунца и сунчане системе, којима нема броја ни есапа — ни по даљини ни по величини њиховој!...

— Ето, господо и госпође, то су тек овлашни опртаји нама непојамне бесконачности васељенине!...

— Пре милиуна и милиуна, не година, већ векова, и наше сунце и цела његова огромна породица били су оваква небесна маглина, чије су се границе тада простирале далеко иза граница Нептунових. Пречник ове горастасне маглине нашег сунца износи је преко 8800 милиуна километа-

Наша земља међ звездама

(Снимци из књиге: „Једна угашена звезда“ од Ј. Комарчића)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Премија

ПИСАО: Б. ЈОВИЋ

Када се репортер за криминалну кронику „Вечерњег листа“ Никола Митровић врати у редакцију, после узалудног трагања за неком сензацијом, било је већ подне. Вечерње издање спремао се увелико.

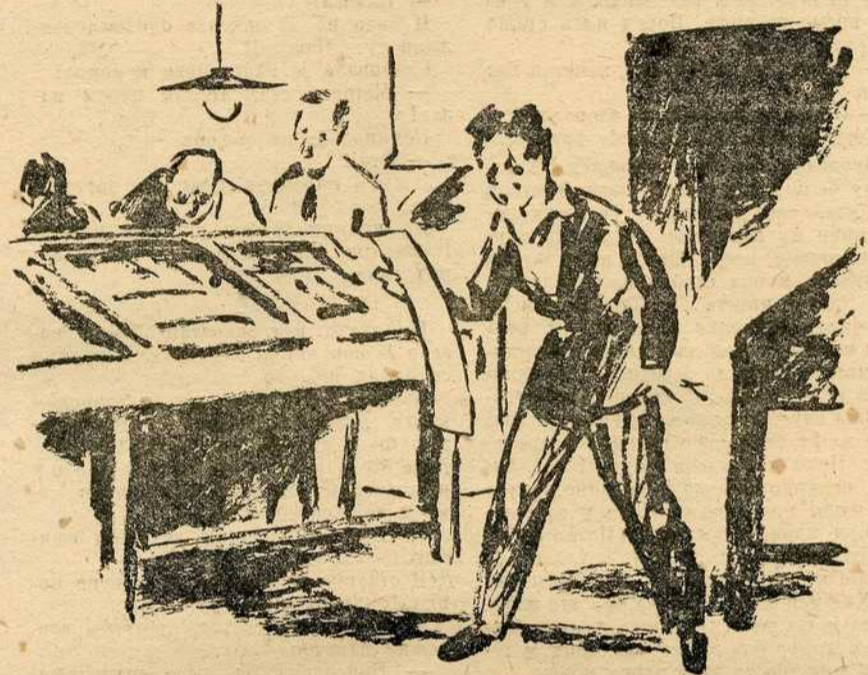
Преморен од силног трчања по граду, од једног полицијског кварта до другог, Никола седе за свој сто, скиде капут, откуца на брау руку неколико „шлајфни“ и однесе их уреднику, који је већ с нестриљењем очекивао последње рукописе. За то време, остали репортери, докони, окупили се у сарадничкој соби и у задикивању и шали прекраћивали време.

Пуних пола сата Никола се задржа код уредника, доказујући како је његова кроника боља од конкурентских

те, верујући да и у тој тајанствености можда лежи срећа...

Толико пута је Никола очекивао у овој истој коректорској соби извештај с најглавнијег, последњег вучења, па ипак никад ништа... Али, остајао је упоран и мислио је, скоро је био и убеђен, да ће му се једнога дана насменити срећа. У тој нади пролазиле су и године...

Овога пута Никола, по обичају зграби коректорски шиф и брзим погледом пређе преко бројева, који су били упадљивије сложени. То су били бројеви важнијих згодитака. Наједном његов поглед се укочи. У лице му појурри крв, усне му задрхташе, а затим крикну од неког потајног узбуђења па излете напоље. Тао изван себе добади

па ипак је он, ето, најмање плаћен, таман толико колико да животиари. Знао је он да је све то било бадава што је говорио, али, тек изговорио је колико да рекне, а онда оде у коректорску собу. Наипако је баш када је момак доносио коректуру извештаја последњег вучења Државне класне лутрије. Због тог извештаја он је и дошао ту, јер није имао стрпљења да са чека излазак листа, већ је увек званични извештај прегледао у коректорским шифовима.

Пуних десет година Никола је држао половину срећке број 13.313, увек у некој лудој нади, да ће једнога дана добити премију, или бар неки већи згодитак, који би му унео мало ведрице у живот, суморан и једноличан. Број свога лоза крио је као змија по-

својим згранутим друговима: „Здраво, пека ради сада ко мора. Ја одох!“ У ходнику сретне директора и власника листа и у својој разумљивој журби уручи им усмени отказ и остави их запањене.

На улици заустави први такси-аутомобил и одвезе се најпре својој кући. Збуњено притрча мајци, загрли је и пољуби и њој се првој исповеди да је његов лоз добио премију од два милиона динара. Дакле, његова половина добила је милион динара. Тај велики срећни тренутак, толико дуго очекиван и прижељкиван био је сада — стварност!

Стара мајка још се није била ни прибрала, а Никола се већ возио таксијем у главну колекторску радњу, у којој је купио срећку.

После десетак минута војње, такси се заустави пред колектуром. Никола изиђе достојанствено из кола, прочита на таксметру колико има да плати и из чепа извади последњу педесетину. Кусур од три динара галантно поклати шиферу, а затим уђе у радњу. Приђе првом чиновнику за столом, извади свој лоз и пружи га без речи али лекако важно. Овај однесе лоз у канцеларију, прегледа званичну листу добитика, климну мало зачуђено главом и врати се натраг. Уместо свежњева пованица, чиновник врати лоз и ушита га: „Шта ви желите, господине? Ваш лоз није добио ни улог!“

Пренеражен, као да га је гром погодио, Никола узе листу да се лично увери и заиста виде да је премију добио лоз број 13.313. Било му је тада све јасно. Слагај је погрешно у једном броју. Место осмине сложио је тројку. И улес је баш хтео да се та фатална грешка поитра баш њиме...

Без пребијене паре, Никола се врати покорно у редакцију... Смущено објасни директору да није намеравао да откаже одистински и после покорне молбе вратише га на посао.

Отада Никола не држи више лоз ни пи се више вајка уреднику на малу плату... и тежак живот...

Коиознаје Pyramidon

зна поуздано, да главобоља нестане већ после неколико минута

Pyramidon таблете

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 6-X-1942

Добија се у свакој апотеци

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

Шкоди ли дуван здрављу?

Пуше дувана садржи различите неорганске и органске састојке у већим или мањим количинама. Међутим најважнији састојци дувана је отровни алкалоид никотин. Познато је да је никотин јак отров; пет капи чистог никотина довољне су да убију пса, а осам капи коња, у року од неколико минута. Највише никотина има у дувану за лулу, па у цигари, а најмање у цигарети (један до два милиграма). Многобројни огледи разних испитивача доказују да тзв. денкотинисан дуван (цигарете „без никотина“) садржи отприлике исту количину никотина као и обичан дуван. Према томе пушачи не треба да се заварavaju и да мисле да пушећи цигарете „без никотина“ пуше безопасан дуван. Значајно је да пушење на мушкету мање шкоди, јер се извесна количина никотина и угљен монооксида, продукти сагоревања, у њој задржава.

Много света пуши и великој већини дуван не шкоди. Али намеће се питање: колико би се, од тих 80% људи који пуше, много боље осећало кад не би пушило.

Тешка, акутна тровања дуваном су срећом врло ретка. Али када се оно догоди, отровани осећа велику мучку, зујање у ушима, лупање срца; затим почиње да повраћа и облива га зној. После тога јавља се несвестица и пролив. Болесник је блед и дрхти целим телом. Ако је тровање теже, настаје и јака главобоља, обилно лучење пљувачке и знатно убрзање pulsa. Напослетку болесник се жали да му смета светлост и ускор осећа поремећај вида. У најтежим случајевима тровања никотином јављају се грчеви и трескавица, бунило са делиријумом. Смртни случајеви су ретки, али могу да настану.

Хронична тровања никотином много су чешћа и јављају се код пушача који много пуше. У случају тровања особа се жали на малаксалост, мрзовољу, тромост у послу, лупање срца са неправилношћу срчане радње („палитација“), на стезање и притисак у пределу срца и чак повремени бол, на несвестицу и осећај страха као и на поремећај вида. Овакве особе врло често губе осећај за разликовање боја (на пр. зелене од црвене).

Никотин дејствује првенствено на живчани систем и то највише на онај део нашег нервног система који управља радом свих наших органа без учешћа наше воље (тзв. вегетативни нервни систем). Како он дражи оба главна живца тог система, разумљиво је да код једног лица могу да настану не једне, а код другог, друге, па и савим супротне појаве тровања. Тако један пушач који је трован никотином може да има убрзан, док други може да осећа успорен рад срца. За време тровања никотином настану и појачан рад желудца и црева, као и повећање крвног притиска. Никотин штетно дејствује на крвне судове и због тога убрзава процес артериосклерозе. Осим тога овај отров дражећи надбубрежне жлезде изазива повећање лучења њиховог хормона, адреналина и због тога проузрокује и стезање крвних судова, а на тај начин погоршава тешко срчано обољење тзв. ангино пекторис. Према свему изложеном јасно је да болесници од срца и крвотока, они који болују од артериосклерозе и повећаног крвног притиска, као и они са ангино пекторис, са желудачно-цревним обољењем и живчаним болестима, не би требало да пуше.

У последње време све је већи број жена које пуше. Међутим доказано је да дуван врло штетно утиче на дете у утроби. Довољно је да будућа мајка попуши једну цигарету па да се плоду убрза пульс за 30-40 откуцаја у минути. Исто тако позната су тровања никотином одојчади која су сисала млеко мајки које су много пушиле. Напослетку сви се лекари слажу у томе да болесници који болују од болести органа за дисање, нарочито туберкулозе и астме, не треба да пуше, јер дуван, дражећи те органе, погоршава стање болести.

Др. С.

У тим и таквим мислима отишао сам кући и легао у кревет. Дуго и дуго нисам могао заспати. Испред мојих очију пролазили су читави светови, црни као авети, а покривени вичитом тмином. У два сам маха скакао из кревета и оцет легао, али пусти сам никако да ми дође. И, најпосле, не знам кад сам и како сам заспао...

Авентурски брод

РОМАН ОД Ц. О. ВИНДЕКЕРА

(1)

Насловен леђима о ограду заповедникове палубе посматрао је други официр великог прекокеанског пароброда „Бизмарк“, Хелмут Бергиус, с уживањем лећу девојку која је крај њега седела у удобној наслоњачи. Бродска музика је свирала тежину мелодију неког филмског пласера чијих се речи Бергиус нијасно сећао: „Живот без љубави није живот...“ Девојка је седела, љупко обухвативши рукама своје витке ноге испод колена, и певушила тихо, више у себи. Палуба до њихове била је пуна путника прве класе.

— Да ли вам је познат тај пласер, запитала је девојка. Мени се силно свиђа...

— И мени, рекао је Бергиус, тек да нешто каже. Њему се много више свиђао слободни, по мало изазивачки став младе девојке. Он је пре пола часа напустио дежурство и осећао се сада слободан као птица. И он је певушио тихо мелодију пласера, док му је поглед испод трепавица почивао на пренатаном врату младе даме коју је забављао. Девојка, као да је осетила његов поглед, нагло је дигла главу и погледала га право у очи. Она је била студенткиња историје уметности и владала је приличном дозом ироније.

— Шта мислите, господине капетане, зашто су речи лепих пласера за игру увек глупе?

Бергиус се прво забезекинуо, и тек после краћег размисљања рече:

— Можда зато што су често пута рече сувишне.

Девојка се насмеја. Овога пута јој је доскочио.

Достојанствено одмереношћу пловио је велики пароброд од тридесет хиљада тона — читава путујућа варош — пучином океана. Долазећи из Хамбурга „Бизмарк“ је дан раније напустио Сајсемтн, где је примио поелектричане путнике. Море је било мирно и на бескрајној његовој површини огледали су се у одблеску само зраци вечерњег сунца. Од невремена које је пратило брод у Канаду није више било ни трага. На палуби су се појавили и они изнурени, бледи путници који дан раније нису могли да доручкују. Све фотоље и наслоњаче на горњој палуби биле су заузете.

Млади поморски официр својом свежином и лепотом истицао се међу путницима. Био је млад, тек тридесет и две године, интелигентан и темпераментан, прави љубљак. Маринска униформа одлично му је пристајала. Пре годину дана ангажовало га је, и поред његових младих година, предузеће као другог официра прекокеанског путничког пароброда, којеко због његових поморских способности толико и због његовог отменога понашања и лепе спољашности. Одличан играч и забављач други официр био је нарочито омиљен међу дамама у салону.

Тој околности имао је Хелмут Бергиус да заблагодари и за познанство лепе студенткиње историје уметности, девојци која је свим жаром млађе женске генерације тежила да стекне слободу и самосталност. Још приликом укрцавања, кад се на мосту спотакла прискочио је Бергиус и подржао је. Тај случај је и њему добро дошао, јер није требало да се упознаје заобилазним путем. Ипак, тек својим отвореним и ведрим осмејком, прилично другог еуерета, успео је да сасвим разбије њену уздржљивост. Насмејала се кад је рекао да сматра за своју дужност да за време делог пута на њу да се не би опет спотакла...

Али, док је музика уверавала „да без љубави нема живота“, Хелмут Бергиус није ни слутио да му се у души бурења бура, јестина мања од ове ономаданње која је љулала велики пароброд као орахову љуску, али у толико непријатније.

Лепа девојка напустила је свој завољиви став, устала је и стала поред ограде.

— Како дивно залази сунце, рече гледајући црвену куглу која је лагано тонула у море.

— Да, диван је, рече Бергиус. Он није мислио на залазак сунца већ на њен пуначки лакат који је гледао.

Врло нежно, опрезно и пажљиво, сасвим у стилу вечерњег расположења, Бергиус је положио руку на руку младе девојке којом се држала за ограду. Срце му је бурније закуцало. Девојка није повукла руку.

— Јединствено, рече тихо, али у исто време се трже. Поред њега стајао је један матрос.

— Господине поручниче, капетан вас чека.

— Одмах, рече Бергиус зловољно. Студенткиња повуче своју руку.

Бродском радиотелеграфисти Хајману била је опет пуна глава. У стери је била права лудница. Те вести поквирише му путовање: безански курсевни, девизе, цене. Долар пада, фунта попушта, марка стабилна, скандинавске девизе чврсте... Као да између Европе и Америке нема других веза сем новчаних, као да у свету не постоји ништа друго до безанских машинација и маневара. Само прска метереолошка служба јављала је високим гласом да ће бити лепо време, без промена. Неки холандски радиотелеграфиста, шаловицајла слао је срдачне поздраве некој првеноској Мери у озлоглашеном морнарском бару „Плаво небо“ у Њујорку.

„Не причај глупости“, одговорио му је Хајман који је данас био але воље, нако је по неки пут волео да се забавља с радиотелеграфистима свих могућих народности које плоче морем.

Наједном се Хајман уозбиљи.

... КТР... КТР... Пажња, пажња... Британски адмиралитет јавља: „На 24 степену 17 минуту запад и 48 степену 37 минуту север тоне брод непознате народности... може да угрози пловидбу...“ КТР... КТР... Пажња, пажња...

Хајман погледа на географску карту. Тачно. Брод се налази у правцу њиховог путовања. Сместа је позвао боја.

— На, носи то „староце“, али брзо!

— А вама се много свиђа она госпођица са палубе, питао је капетан Леман мирно али са пријатељском иронијом Бергиуса који је стајао пред њим.

Млади официр лако попрвени. Оборио је главу да би тобоже отресао прашину са рукава своје бесрекорне блузе. Кад је дигао главу, приметно је како је са капетановог лица нестало обешчајачког осмејка...

— Него, чујем, господине поручниче, да ви све своје слободно време проводите на палуби, уместо да се одмарате. То не ваља, господине поручниче. Овде на броду сте у служби. У Њујорку ћемо се задржати шест дана на ћете имати времена да се проведете како хоћете...

Капетанову придиком прекиде момак са радиотелеграфа.

Намрштена чела читао је капетан извештај.

— Но, још нам само то треба, прогутља у броду. — Можете ли, Бергиусе...

Пролазећи горњом палубом млади поручник је са завишћу гледао младу студенткињу. Али она више није била сама. Поред ње је стајао неки плави, мршави младић, свакако неки доцент који путује у Америку на научне студије.

Капетан је свакако имао право што се кње одушевно извештајем која је примио. То је значило сувишном задржавањем од неколико часова, а међа

и више. Али, да се оглуши о свету морнарску дужност трагања за бродом који тоне није смео. Предузеће би га одмах отпустило, кад би пропустио да му заради позамашну суму која је прописана за случај да нађе брод. Сем тога би изгубио и капетанску диплому — а, настрану савест!

— Машине, пажња! довикнуо је кроз пазу у машинско одељење. Један официр већ се пео на јарбол да помогне морнарима у извињању. За неколико минута он је јавио: „Пажња“.

Дежурни официр дохвати слушалицу телефона.

— Пажња!

И оздо из машинског одељења јављали су: „Пажња!“

Следовала је капетанова команда: — Машине стој! Пуном паром назад!

Команда је поновљена.

— Стој!

Велики пароброд лагано се заустављао.

На прамцу је био спреман велики рефлектор. Послуга је већ стајала поред њега.

По други пут, капетан Леман позвао је поручника Бергиуса. Поручник се одмах појавио.

Капетан је стајао на капетанском мосту. Дежурни официр и први официр били су већ код њега. Сва тројица гледали су напредно у даљину и догледима претраживали меки сумрак који се спуштао.

— Ено га! узвикну дежурни официр.

И стварно, у даљини се нејасно прила саилуета неког брода.

— Немају ни светла, прогутља зловољно капетан.

— Бродоломници, рече први официр.

Дежурни официр даде знак морзеом. Страни брод није одговарао.

— Спустите чамац, нареди капетан. Осветлите брод рефлектором.

У снажној светлости рефлектора брод се видео доста јасно. Нигде на њему ни око њега живе душе.

— Господине поручниче, обрати се капетан Бергиусу. — Узашете моторни чамац и прегледати брод. Само брзо да се не губи време...

— Разумем, рече Бергиус. С капетанове стране то је био знак нарочите симпатије.

На брзу руку поручник је изабрао сапутнике: крмара Хајма, четвртог машинисту и четири морнара. Затим је узео сигналски ништољ, светилку за сигнализацију и обичну ручну лампицу. Черк поче да клопа и позлатено чамац се спустио на воду.

И путници „Бизмарка“ приметили су да се нешто дешава. Брод који се зауставио много се јаче љуљао на таласима. Било је време пред вечеру и велики део путника још се није био повукао у кабине и салоне. Они су приметили маневрисање „Бизмарка“ и почели да се искупљају на палуби запиткујући морнаре шта се дешава. Питања су била све радозналија и узбуђенија. Нека стара, очајно мршава Американка, ухватила је једног плавог младог морнара за блузу и обасула га питањима.

Морнар је само слегао раменима и кезио се.

— Зашто је спуштен чамац за спасавање? Шта ће морнари у њему?

— Отишли су да нахватају рибе за вечеру, рече матрос обешчајки и насмеја се наглас а са њим заједно и сви присутни. Али Американки није било до смеја. Уплашено је гледала путнике око себе који су се једва уздржали да јој се не насмеју у лице.

Капетан Леман који је примедно забубење путника послао је одмах сте-

барда и слободне официре да их умире. Шалама и љубазним осмејком они су то и успели. У салону је за-свирала поново музика за игру...

Чамец се једномерно љуљао на таласима. Кормилар је упалио мотор. Све брже и брже одицала је моторна баркас од „Бизмарка“.

Бергиус је стајао у чамцу и сам управљао. Као тамна силуета појавио се пред њима у сутону непознати брод. У светлости месеца који се дизао на небу изгледао је авентурски. Прамац брода био је управљен према њима. Брзо су му се приближили. Чамец је успорио вођњу, поручник Бергиус је хтео да му прочита име. Зато су с пола брзине заповили поред брода.

Бергиусови морнари који су у почетку разговарали о догађају одједном су ућутали. Страна брода поред које су пловили била је нагиута на страну. Брод се звао „Холандија“.

— Стој, повика Бергиус наједном. — Степенице су спуштене, чамци за спасавање такође.

Моториста заустави мотор, а један морнар већ дохвати крај конопца који је висио са брода.

— Ви и један морнар, рече Бергиус машинисти, остаћете у чамцу. Остали ће самом на брод. Изгледа да је брод напустила посла...

— И ја мислим да је тако, рече машиниста.

Бергиус дохвати крај ужета које је било мокро и масно. Иако је био вешт гимнастичар, морао је да се ушине да би се пребацио на брод.

С непријатним осећањем осврнуо се Бергиус на палубу непознатог брода и погледао око себе. И нехотице је причекао првог морнара који је ишао за њим.

Овај је стао да обрине о панталоне своје замашене руке.

Нису били деца ни бојажљиви, али ипак су застали огледајући се пажљиво. Палуба непознатог брода била је мрачна.

— Да ли је Хајм повео светилку, питао је Бергиус.

Морнар климну главом.

На палуби се појавио и Хајм. То је био крупан, снажан човек, јак као медвед, кога нису нарочито волели ни морнари ни претпостављени. Али у његовом друштву било је увек пријатно у оваквој ситуацији. За појасом је Хајм имао две јаке електричне лампе. Запалио је једну и пружио је Бергиусу. У даљини се видео осветљени „Бизмарк“.

Осветлилаш простор пред собом Хајм побе према капетанском мосту.

— Изгледа да је овај сандук грабљен у Немачкој, рече својим grubим гласом. — Само зашто су скривули заставу?

У светлости њихових светилки указа се светло-смеђе постројење команде. Хајм гурну ногом врата капетанове кабине. Врата нису била закључана. Хајм потражи електрични прекидач, али осветлење није функционисало. Кајута је била велика и пространа. Удобан намештај је одавао да се ради о броду новијег типа. Орман у углу био је отворен.

— Аха! прогутља Хајм и застаде. На поду је лежао један таман предмет металног сјаја. То је био револвер типа Браунинг. Док је Бергиус посматрао револвер, Хајм је на полу пронашао и четири испалење месингане чауре. Оне су пристајале калибру револвера.

— А погледајте тамо, рече Хајм живо.

Бергиус погледа. Хајм је показивао руком на тамну мрљу на тешку коју је био прекривен под.

— Да, ва шта?

(Наставиће се)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Наша у Немачкој

1 — Немачке власти су се постарале да српски радници у Немачкој удобно станују. У овој заједничкој соби могу да се одмарају, да пишу писма својима кући, да читају и да се спремају за излазак у сарош...

Српски повинари који су недавно учинили посету Немачкој обичили су и један српски раднички логор у северозападној Немачкој. Ту су били пријатно изненађени, кад су видели, да наши радници и поред свог рада уживају и благодети културног живота. Присутствовали су једном „шареном вечери“, које су приредили сами радници. Објављујемо неколико снимака са те интересантне приредбе српских радника, који умеју да се и у туђини разонобују на свој духовити начин.

2 — Мрачна позорица. Из мрака се чује само мачје фрктање и маукање. Наједном се позорица осветли: на бини су два мачора, два „лафа с крова“, који певају песму о неверној мачјој љубави...

3 — Опасна егзибиција племените вештине бокса: на захтев публике противници су се морали борити док се сваки партисер два пута не паде на под. На крају је побеђен био — судија, кога су победници из бурно одобравање публике одсусли с бине.

(Снимци: Б. Ф. А.)

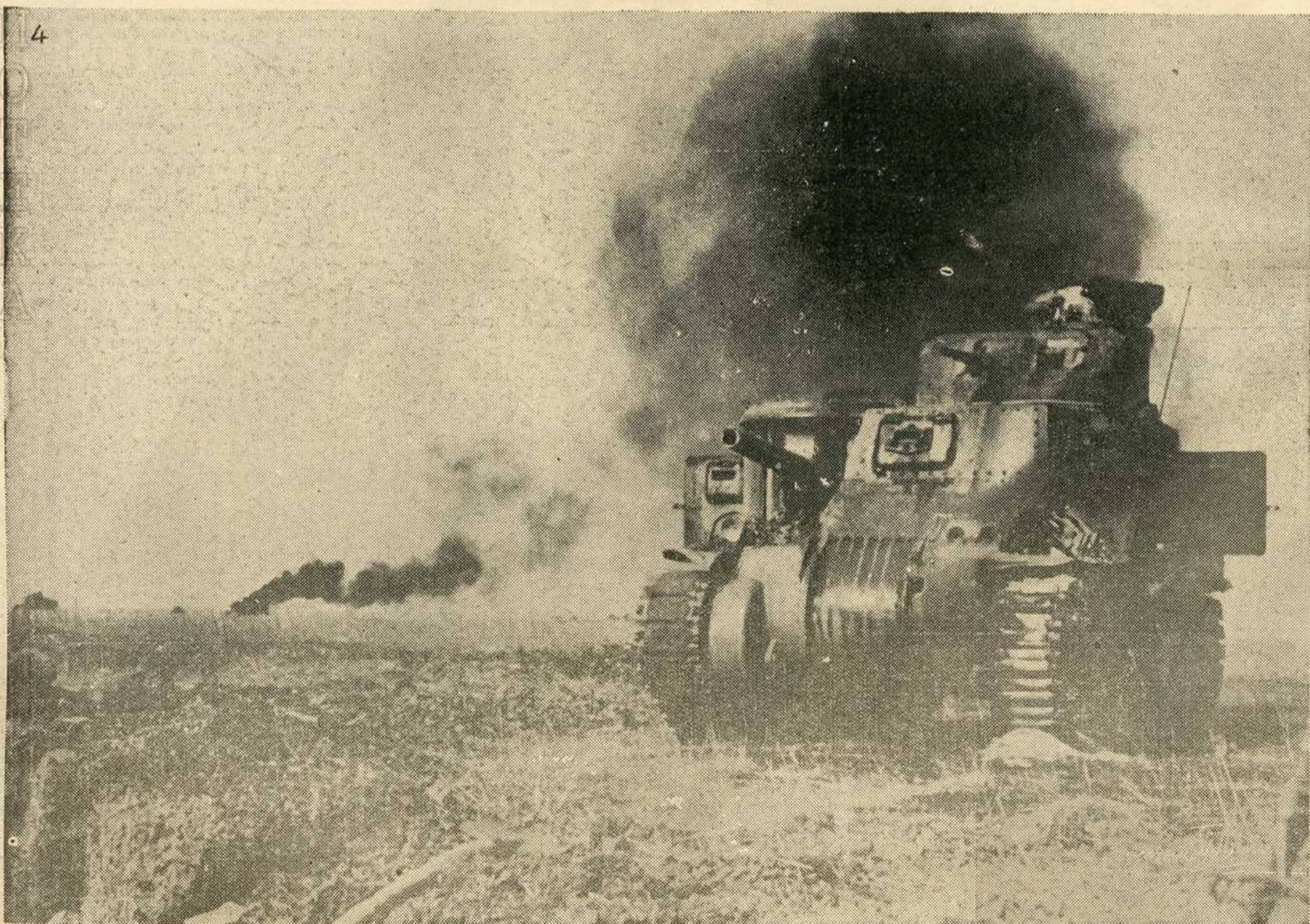
5 — Овај српски радник ради у једној великој штампарији у Берлину. На њему се види да му је добро и да се добро снашао у Немачкој на раду.

4 — Последњи приказ из једног позоришног комада који су додали српски радници на својој позорници. На лицима главних јунака види се, да „срећни засретака“ није далеко...

Кубански мостобран

Сектор Источног фронт
мачке Врхње
на полуострву Т
банског мостобран кој
стране упињу свасиле
људству и материјалу
им не полази за руко
Серија слика кој доно
лики број болшевички

1 — Са левце шиме
полазе у напад на нем
рововима у равни и

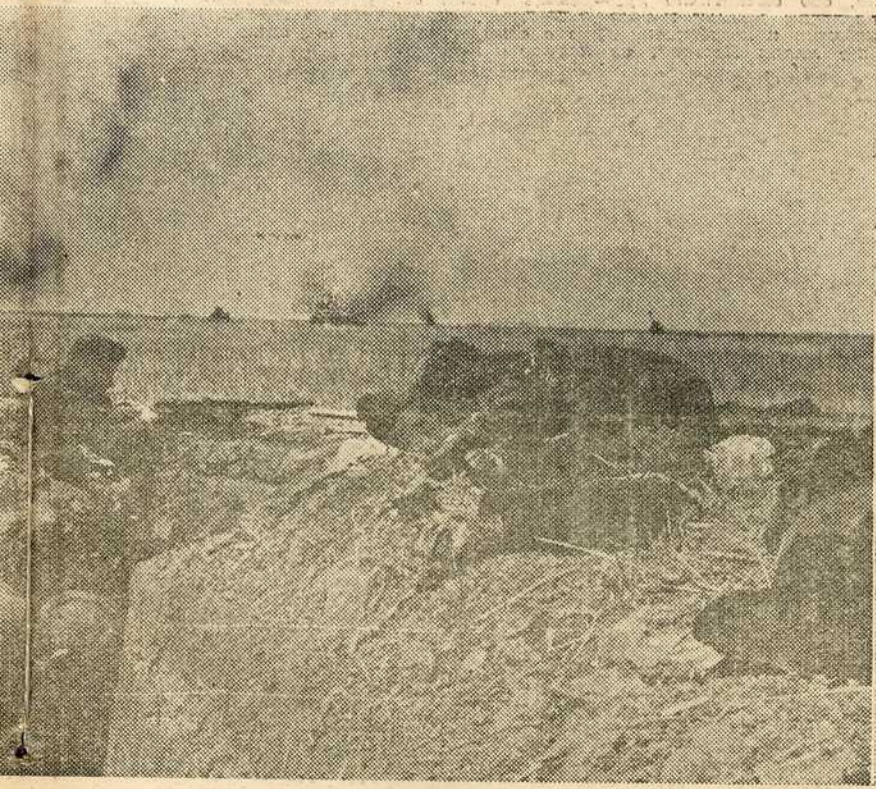

тог фронта који је, у последње време највише помињан у извештајима не-
Врховне команде, несумњиво је Кубански мостобран. Ушће Кубана налази се
острву Таман, а ово лежи према Криму. Очигледна је, према томе, важност Ку-
брана који су немачке трупе утврдиле и који жилаво бране. Совјети пак са своје
све силе да тај мостобран поново освоје. Међутим, и поред све надмоћности у
атеријалу, и поред свих бесомучних напада који их стају огромних жртава, то
за руком, иако у борбу бацају све нове масе војника и велики број тенкова,
коју доносимо приказује ток једне такве одбранбене борбе у којој је страдао ве-
љешевичких тенкова.

е ипак после јаке артиљеријске припреме појасљују се совјетски тенкови који
д та истурене немачке положаје. Немачки гренадири међутим, стоје спремни у
вном и мочварном земљишту јуж норуске стене.

- 2 — Алармирана је артиљерија. Тешки противавионски топ првом гранатом погодио је једна
совјетска оклопљена кола која су нестала у диму и пламену. (На слици лево).
- 3 — Болшевички напад у пуном замаху. Многобројни совјетски тенкови пришли су немачким
рововима, али их немачки гренадири змадиокрвно дочекују и уништавају. Палба митраљеза
држи у шаку совјетску пешадију која се приближила под заштитом оклопних кола.
- 4 — Један оклопљени колос америчке продукције пришао је сасвим близу немачким поло-
жајима, али је ту и остао.
- 5 — Широка стена пред немачким линијама личи на гробље тенкова. И пешаке који су ишли
за њима задесила је иста судбина.
- 6 — Епизод безупречног напада на Кубански мостобран: болшевици који су остали у животи
одлазе у заробљеничке логоре. (Сликаци: Б. Ф. А.)

"Коло" Вам трика Зује...

Оно што су деценије стварале као навику, тежко може да се измени. На пример, многим београђанима позната је већ деценијама навика наших глумаца, чланова прве српске сцене, да пре водне проводе, као на зборном месту, на плочнику из Доситејеве улице, испред улаза за особље Народног позоришта. С њима ту се налазе и њихови пријатељи, и колико су дани лејши и тојлији, у толико је ово „састајалиште“ посећеније. Ту се измењају и виђења, и поздрав и новости и критике, а ако је ствар „дуже природе“ онда се с улице, прелази и позоришни бифе на кафичу, или на шербет... Згодна је, не кошта много, а то је пролаз и „надлежни“ из театра.

После многих теškoћа, Београдска општина је ипак успела да нормализује питање изношења сметлишта из кућа. Ово је у толико важније за београђане у колико више идемо у сусрет тојлим данима... У недостатку возног парка, надлежни у Општини пронашли су ипак неко средство које је потпуно заменило оно негдашње. То су сандуци на точковима којима се извлачи из кућа сметлиште и пребацијује у нарочите вагонете, који за превлаче даље, далеко ван града... Овај начин је, истина, мало спор али је ипак — достижан...

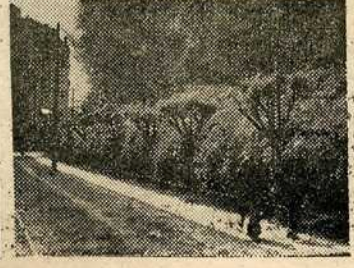

У Београду је одувек с процлепа необично оживљавала грађевинска делатност. Данас је та грађевинска делатност, истина, ограничена, али тамо где је доуштена и њуном је жеку. Многе се страћаре руше, друге се уклањају „о њути“, односно повлаче на регулациону линију, неке се поправљају и дограђују, док се од нових грађевина подижу само јавне зграде чије је зидање неопходно. У Београду се ипак ради, и поред тога што материјала нема баш и изобиљу и што је, баш ради тога, ограничено грађење искључиво само на неопходне потребе...

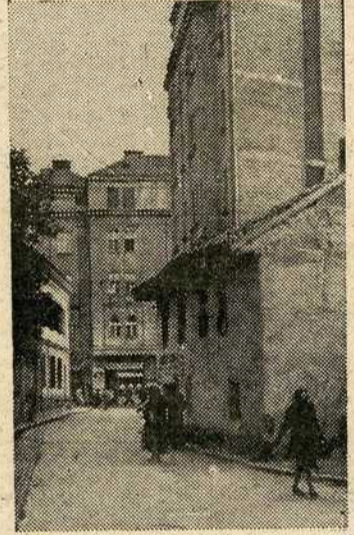
Београђани за трен ока могу да примете ко је из „лачанке“ а ко није. То је бар присто. Довољан је само један поглед негде на раскрсници главних улица, па да утврди у „лејштовом преласку“ преко коловоза да није „овдашњи“. У колико је ипак више „у незверен“ или несрећнији у толико је, — по суду београђана — из неке мање чаланке, где је саобраћај сведен на неколико кола, од којих највећи број вуку, (или још боље) тегле вочини... Ево и овај сељак и његова снаша док прелазе жичу улицу гледају неуго у сасвим супротном правцу, место у оном одакле им прети опасност од неког брзог аутомобила... Па ипак, „трика“ из села, нашао је времена, иако погрешно иде преко улице, да баш напред „маде“ прихвати чигарету...

И досадна узбрдица, нарочито досадна и заморна за старији свет, може да буде и пријатна... Она је то сада, пролетних дана... Реч је о узбрдици Маршала Пилсудског улице, која се пење поред задина Малог Калемегдана. Већ неколико дана дрвце на тим задинама је сво и цвети, и дошта је задовољство проћи (иа макар и узбрдо) плочником што води поред тог мирисавог дрвца и њуном цвети... а да и не говоримо о онима што у смирају сунца, с оне стране те мирисаве оgrade сањаре или измењичу нежне речи...

Београд се нагло и проширује и модернизује... Данас, више него икад до сада, нестају старе чатрље... На њихово место долазе или нове широке и простране улице или нове чатрље... Додуше, многе се још држе, али само докле док и на њих једнога дана не дође ред... Једна од тих старих београдских кућа из доба кад је Београд био под турском окупацијом, ево још се држи и још се нада, тамо не-

где испречена пред потребама новог времена... у Космајској улици, док и она не буде ускоро ишчезла нечујно, онако исто можда као што је и дошла на овај свет пре њуног једног столећа...

Многе београдске госпође, као праве Српкиње, и данас, као негда, остале су добротворке, увек спремне и на највеће жртве кад је у питању слика приказује једну групу девојчица-избеглица које су збринуте у дому познате српске добротворке гђе Наке Спачић, при њиховој недељној шетњи престојничким улицама. Деца су, домаг родитељски збринута, лепо васпитаана и евома пристојно обучена у иразнично одело...

Није реткост да се на престојничким улицама често заглази да коњске зајреге ни су ни у каквој хармонији с колима које вуку. С временом у којем живимо и то се, ето,

променило... по оном старом закону ваздашње истине: „Нужда закон мења“... Ова два коњика, који у неку врсту припадају породично чувеним мајиници „лони-а“ пре би, за цело пристала уз нека мања колима од оних у која су из уйрегли. Међутим, потреба је остала дружичје. Њихов газда је, истина, врло задовољан, јер сматра да су његови коњичи и толико вреднији у кодикр, он лејше и човечније постоја с њима, и вели да из не би више тражио ни за које дуб...

Ретка је „биљка“ чија цена тако брзо „еволуира“ као зелена салата... Недавно, кад се појавила њичава цена јој је била 20 динара, а пред Ускрс и свих тридесет. Од Ускрса, међутим, до данас, њена цена се тако смањивала да је најзад ових дана смисла на — два динара, и то — веровално или не — она права такозвана „лутер салата“. Па шта мислите чему ми београђани има да зазвалимо тој брзој деградацији овог иначе важног витамина? Просто: београдским добровољним повертларима. Силне баште које се обрађују невероватно су важан регулатор цена поврћу. Конкурентичја је ту и, ако њилар не жели да се „окити својом салатом“ он мора да је да по цени у којој неће моћи да заради чет стотина на сто, већ има да се задовољи нормалном зарадом тако да му труд буде исплаћен. То нам, срећом за нас, претстоји и кад буде стигао кромфир, лук и друго поврће... Шпекулација тежко пролази кад је свака стоја земље обрађена... Доба иразнич и голих лејмина прошло је, као што је прошло и време иречењивања...

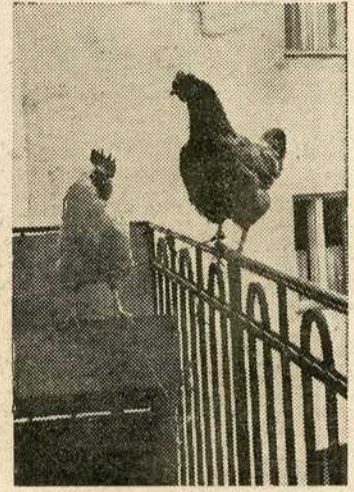

Многи београђани остали су сада, за време рата, „правни“ привредници, истина у минијатурном облику. Писали смо већ о оним београђанима који су се храбро латили повертларства, изнајмљујући од општине потребно земљиште за бащтованлук. Постоји, међутим, много београђана који, поред своје баште, у оквиру свог стана, негде изред скућене вароши, гаје и живицу, коју на балкони, или чак у кујатити или у „светларнику“ брижљиво трапе и плоде... Није никаква реткост да се виде живинарници по многим кућама из дворишта, као што више није реткост да њетлови већ увелико замењују у Београду — бидилнике, који буде и сво-

После лепо проведеног дана (недеље) на ваздуху, у мирису шуме и на сунцу, негде на неком пропланку шумовите Авале, ово симпатично друштво враћа се, у смирају сунца, авалским друмом натраг у Београд. На точку је и гитара, неизбежни и незаборавни друг с ових излета који све више освајају млади Београд, из недеље у недељу...

је газде и оне који с њима немају ама баш никакве везе.

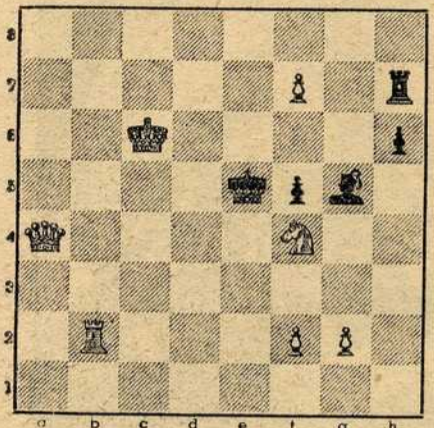

Билке за расад траже се у Београду данас више него икад. Београђани и београђанке постали су и пољопривредници, бащтовани и одгајивачи цвећа... Зато су иродавнице семена и различит расада њуне мултерија које — иако тазе у новој струји — значајно уме да одаберу што им треба. Општински расадник који је чинио грађанима знатне олакшице, чини то и данас, али не задовољава често „гурманске протеве“ нових повертлара... Отуда је и разумљиво што су никле и нове радње с расадом и семењем и поред општинског расадника и поред већ давно и давно чувених радњи с том робом у које су доскора улазили само сељаци из околине Београда...

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 71
Б. Семкрад

Бели вуче и даје првоне мат у два потеза.

Решење проблема број 70 (др Х. Венца): 1) Dа1-а6.

*

КРАЉИЧИН ГАМБИТ

(Играно у Прагу 1942)

Бели: Јунге. — Црни: Котнауер.

- 1) d2-d4, d7-d5; 2) c2-c4, e7-e6; 3) Sb1-c3, c7-c6; 4) e2-e3, Sb8-d7; 5) Lf1-d3, Sg8-f6; 6) Sg1-f3, Lf8-e7; 7) 0-0, 0-0; 8) b2-b3, b7-b6; 9) Lc1-b2, Lc8-b7; 10) Dd1-e2, c6-c5; 11) Ta1-d1, Dd8-c7; 12) Sf3-e5! Ta8-d8; 13) f2-f4, Sf6-e4; 14) Sc3-b5! Dc7-b8; 15) Se5:d7, Td8:d7; 16) d4:c5, Se4:c5; 17) Ld3:h7+! Kg8:h7; 18) De2-h5+, Kh7-g8; 19) Lb2:g7! f7-f5; 20) Lg7-e5, Le7-f6; 21) Le5:b8, Td7-h7; 22) Dh5-e2, Tg8-b8; 23) Sb5-d6, Lb7-a6; 24) b3-b4, Sc5-a4; 25) b4-b5! Sa4-c3; 26) De2-c2, Sc3:d1; 27) Tf1:d1, Tb8-d8; 28) Sd6:f5, La6-b7; 29) Sf5-d4, d5-c4; 30) Dc2-g6+, Lf6-g7; 31) Dg6:e6+, Kg8-h8; 32) De6-e7.

Црни предаје.

Ванредна комбинаторна игра младог Јунгеа. Да је црни у 19 потезу узео у другог ловца, бели би му прво краљем дао шах и потиснуо против-

ничког краља на последњу вертикалу, а затим би увео у два потеза топа у акцију. Клаус Јунге се све више развија у мајстора високог квалитета, па није чудо да је прошле године успео да добије једну турнирску партију и са самим светским прваком Аљехином.

КАД САВЕСТ НИЈЕ ЧИСТА

Некадашњи белгиски првак Коле по завршеном турниру, где је у последњем колу изгубио са Аљехином, задржао се још неколико дана, док су се сви остали учесници утакмице разишли. Остао је због неке лепе девојке, чији је отац био трговац и некада чувени боксер. Увече, баш када је пошао на састанак са девојком, зачуо је иза себе строг глас:

- Господин Коле! Господин Коле! Мајстор се обрнуо и на своје запремање угледао његову прилику оца своје симпатије. Узврати се Коле и почео да муца:
- Опростите! Овај... ја знате имао сам најлепше намере...
- Какве намере? Па то је све којешта! Ја ћу вам показати!
- Немојте, молим вас, да се љутите на мене! Ја ћу да докажем...
- Шта ви ту причате? Како сте могли тако шта да радите?

Огромне руке некадашњег боксера су се опет размахале. Али не према слабом и жалном Колеу, који је дрхтао од страха. Девојчин отац је завукао руке у кашут и извукао црни шах:

— Како сте, за име света, могли против Аљехина у 27 потезу да играте потез оних нешаком? Да вам покажем... Требао је сте коњем да дате шах!

НЕ ГАРАНТУЈЕ

У шаховској кафани око једног стола гужва. Неки позива све редом, па и мајсторе на мегдан и обављају:

- Дајем свакоме краљицу форе за сто динара;
- Сви се чуде шта то има да значи, пошто знају да овај баш није ванредан шахиста. Неки су већ спремно да приме понуду. Један се ипак присетно:
- Пристајем, али да добијеш партију!
- Е, то вам већ не гарантујем!
- Свима тада би јасно и наста општи смех.

Размишљајте мало

КОЛИКО КО ИМА ГОДИНА

Три сестре и њихове мајке, када су их запитали колико ко од њих има година одговориле су на следећи начин.

Најстарија девојка у групи је 4 године старија од најмлађе, док је разлика у годинама између двеју млађих вета као код њихових родитеља. Укупно године свих чет чланова породице износе 154. Кад би најмлађа сестра била трипута старија него што је сад, а кад би најстарија имала двапут садашње године своје мајке, онда би збир година ових двеју сестара износио тачно један и по век.

Колико година има најстарија сестра? Кад то пронађете, иаћи ћете лако све остало.

Одговор у идућем броју.

ЧИК, ПОГОДИ!

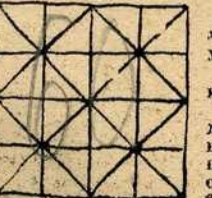
Кад ме мој нећак питао колико имам година одговорио сам му:

— Имам двапут број година који си ти имао кад сам ја био у твојим годинама. А када ти будеш имао моје године, ја ћу имати 40 година. А сада, чик, погоди!

Колико има година мој нећак, а колико ммам ја?

Ако не будете могли да погодите, потражите решење у идућем броју.

КОЛИКО ТРОУГЛОВА?

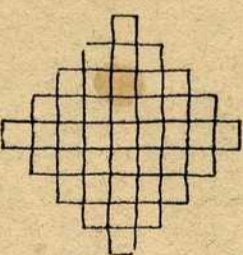
Шта мислите; колико има троуглова у овом квадрату. Покушајте да их избројате.

За сваки случај — да бисте могли да проверите своје решење — даћемо вам одговор у идућем броју.

МУДРИ СУДИЈА

Два путника сеђа су поред пута не се могући. Један је имао 5 хлебчиња, други 8. Најве трети путник, који није имао

ЧАРОВНИ КВАДРАТ

Покушајте да пресечете ову фигуру двема правима, па четври дела, али тако да се од тих четири дела може саставити један квадрат.

Одговор у идућем броју.

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Петра, Мића и Јова, три срасна филателиста, поделили су међу собом једну вазнесу количину поштанских марака.

Петра је узео половину, плуе једну марку.

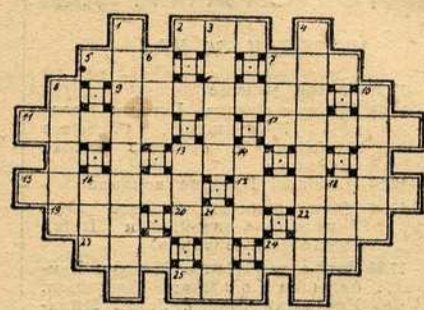
Мића је добио половину остатка, плуе једну марку.

А Јова је добио ове три марке које су преостале.

Колико је било марака?

Делер филателиста, ако ви не решите овај проблем — није га меће решити. А ако га и ви не решите, потражите одговор у идућем броју.

Укрштене речи

Хоризонтално: 5) Оружје, 7) Коло, 9) Место у Галицији, 11) Име турских султана, 12) Део намештаја, 13) Спрат, 15) Забуте, 17) Држава у северној Африци, 19) Од скоро начине, 20) Притока Колубаре, 22) Болест, 23) Добит, 24) Словно, 25) Прибор за билијар.

Вертикално: 1) Место у Србији, 3) Врета билаке, 4) Застор који се простире, 6) Врста чамца, 7) Лична заменица, 8) Туђ, 10) Део живинског меса, 13) Поврће, 14) Део ваге, 16) Крај дана, 18) Појас, 21) Дрво.

Можете ли се сетити?

КОЈА ЈЕ ОВО РИБА

Претпостављамо да сте одмах погодили како се зове риба чији вам цртеж дајемо, јер је код нас има доста, а највише у Доњем Дунаву, а има је и у горњим потоцима до висина у којима риба уопште може да живи.

Ове рибе има врло много врста које живе у Азији, Африци и Америци, док у Европи живи само једна врста. Познаје се одмах по томе што на горњој дебелој усни има два дугачка, а на доњој четири кратка брка. Једно пераје је кратко, док се подрешно протегло све до репног пераја.

Ова риба је доста трома и најрадије се задржава у муљу на дну реке одакле вреба плен, при чему брцима мами другу рибу или рака. Напада све што може да поједе. По горњим слојевима воде плива бољажливо и то само када је велико време.

Ова риба, која у дужини може да достигне до 4 метра, а у тежини до 200 килограма, врло је отпорна и може доста дуго да опстане без воде, због чега се може транспортовати и на веће даљине. Месо ове рибе, док је млада, врло је укусно и пријатно за јело, јер нема костију. Како се зове ова риба? (вој)

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

Пустиња лежи дуга и широка —
Вече, сја запад... све букти у бл'јеску...
Ал' на њој никог — само расусти
Скелети неки виле се на бл'јеску.

Тако засветли и у људској души,
И ведре мис'о расне светлост тајну;
Ал' често нема да озари ништа,
Сем једно гробље и нуштом бескрајну...

М. Ракић

Превсеујни ову песму за своју „поезију“ наш сарадник, велики љубитељ поезије, ставио је потпис М. Ракић. Да ли је био у праву? (Цитат из: „Орбис“)

Дали знате?

- 1 — Од чега се састоји памук?
- 2 — За колико времена се супне обрке једанпут око своје осовине?
- 3 — Да ли је напредак за пишење новијег порекла?
- 4 — Колико је просечно тежак мозак једног човека, а колико мозак једног горила?
- 5 — Да ли жаба може да скочи више од једног метра?
- 6 — Да ли јеле обављају своје игличање змије?
- 7 — Која се вода брже смрзава: хладна или врућа?
- 8 — Која је планета најближа Сунну?
- 9 — Којим највише дама траје година на Меркуру?

ПИТАЊА

- 1 — Од чега се састоји памук?
- 2 — За колико времена се супне обрке једанпут око своје осовине?
- 3 — Да ли је напредак за пишење новијег порекла?
- 4 — Колико је просечно тежак мозак једног човека, а колико мозак једног горила?
- 5 — Да ли жаба може да скочи више од једног метра?
- 6 — Да ли јеле обављају своје игличање змије?
- 7 — Која се вода брже смрзава: хладна или врућа?
- 8 — Која је планета најближа Сунну?
- 9 — Којим највише дама траје година на Меркуру?

- 10 — Шта је то Канонски едикт?
- 11 — Колико у ствари траје једна наша година?
- 12 — Ко је написао причу „Карловачки бак“?
- 13 — Постоји ли цвеће које не може да подноси другу врсту цвета?
- 14 — У чему се састојао доручак старих Римљана?
- 15 — Колико пута за један минут тренне очима нормалан човек?
- 16 — Где су а када ушле у Европи први пут новчанице у употребу?
- 17 — Ко је био Јохан Лудвиг Рунеберг?
- 18 — Када су уведени први ултрафиолетски зраци?
- 19 — Каква је то била „Света ватра“?
- 20 — Да ли нокти брже расту код млађих или старијих особа?

РЕШЕЊА

ИЗ 71-ОГ БРОЈА

Одговор на „МЕСТА У ПОЗОРИШТУ“
У позоришту је било 750 места. Ако би сва места била по пола динара, онда би се укупно добило од продатих карата 375 динара. Прота је тек трећина места по један динар, а то је свега 250 динара.

Одговор на „ШТА ЗНАЧИ?...“
Није ништа страшно. То је наочито написана вредна аповсница „Зло рађење, готово суђење.“

Одговор на „МАТЕМАТСКИ ФЕНОМЕН“
Ево та три броја:
9876543210
0123456789
9753086421

Одговор на „ПРУТЕ И СТАНИЦЕ“

Одговор на „МИЋИН ЧАРОВНИ КВАДРАТ“
Бројеве треба овако распоредити: горњи ред 182, 1, 32, средњи ред 4, 16, 64; доњи ред 8, 256, 2. Производ је у свима правцима 4.096.

- ### ДА ЛИ ЗНАТЕ?
- ОДГОВОРИ
- 1 — Краљ Урош I имао је надимак „Храунави“.
  - 2 — Трећи краљини рат водио је немачки цар Фридрих I Барбароса (1121—1190).
  - 3 — Кит риба младунце три до пет метара дугачко.
  - 4 — Серафими су зиђели са три пара крила.
  - 5 — Ганди је био занимању адвокат.
  - 6 — Бигарбонат је двојна угљенична со.
  - 7 — Највећа аустралиска река зове се Мереј и дугачка је 1.630 километара.
  - 8 — На Дунаву леже три престонице: Београд, Будимпешта и Братислава.
  - 9 — Врдиначком вилном звали су менаџер-менеджер песничку Милуцу Стојановић-Српкињу.
  - 10 — Гавиал је једна врста крокодила са чељустима које су уски и дуги као кљуни. Живи у Индији.
  - 11 — Грифон је митолошка животиња која је имала лавовско тело, орловску главу и орловска крила, а коњске уши.
  - 12 — Голфека струја на обалама Флориде има брзину од девет километара на сат. Најмању брзину има Голфека струја на педесетом степену западне дужине: свега три километра на сат.
  - 13 — Када је кол нас полне онла је на Хавајским острвима попох.
  - 14 — Метарски систем за мерење заведен је у Србији 1873 године. Тада је допет закон о мерама који је, као и у већини европских држава, узаконена употреба мера по десетичном метарском систему.
  - 15 — Нилу су пронашли Индијанци, а не Арабљани. Пронашли су је око 735 године после Христа.
  - 16 — Христифор Колумбо најпре је био ткев.
  - 17 — Зајства Сијама има у средњим слезку белог слопа.
  - 18 — Сијам се данас зове Тај.
  - 19 — Наполеонов ојак био је по занимању алколат.
  - 20 — Прву стајалишту појеку, тј. ројеку која је и у доба истра под оружјем, створило је око 1665 године Француски краљ Луј XIV.
- РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ
- Хоризонтално: 1) Ажур, 4) Бард, 6) Гат, 7) Савр, 8) Абарав, 10) Нап, 11) Гелон, 14) Пелеј, 17) Бог, 18) Ганава, 20) Рамо, 21) Нап, 23) Соба, 28) Респ.
- Вертикално: 1) Аганина, 2) Жаба, 3) Ј-тешел, 4) Варе (Марке), 5) Гало, 7) Саг, 8) Окогон, 12) Лебава, 13) Терма, 15) Ебро, 16) Јео, 17) Овао.

Недељни програм БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

ЧЕТВРТАК, 20 МАЈ

ОД 5.00—2.00 ЧАСА ПО ПОНОЋИ
ПОНЕДЕЉАК 17, УТОРАК 18,
СРЕДА 19, ЧЕТВРТАК 20
И ПЕТАК 21 МАЈ

- 5.00—6.15 Другарски позdravi
- 6.15—7.00 Емисија за српске сељаци
- 7.00—7.10 Вести
- 7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести
- 9.20—12.00 Пауза
- 12.00—14.00 Подневни концерт
- 14.00—14.20 Вести
- 14.20—14.50 Нешто за тебе
- 14.50—15.00 Пауза
- 15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о волонтерству
- 16.00—18.20 Српска емисија
- 18.20—18.40 Час немачке народне групе
- 18.40—19.10 Музика за тебе
- 19.10—20.00 Вести на страним језицима
- 20.00—20.20 Вести
- 21.40—22.00 Београдски млади стражар
- 22.00—22.20 Вести
- 00.00—2.00 Понорна музика

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Забавна музика. Изводе: Меланија Бугариновић, Слободан Малбашки и оркестар Фрање Седлачека
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Мали концерт (Изводе Вера Вељковић (клавир) и Петар Стојановић (виолина))
- 17.00—17.30 Звучи тамбурица. Изводе: Тамбурашки оркестар Аранџки, Ната Павловић и Јован Милићевић—Мостарац
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.00 Дејчи час
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја
- 18.10—18.20 Позdravi наших заробљеника
- 20.20—21.40 На крилима шарених снова
- 22.20—24.00 Пусте цвеће да говори

ПЕТАК, 21 МАЈ

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Београдски гудачки квартет Немечек—Слатин
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Радио октет
- 17.00—17.30 Шлагери (гудачки оркестар за игру и квартет Борђевић)
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.00 Народна музика (Оркестар Обреновић)
- 18.00—19.00 Пренос II. дела симфонијског концерта из дворане Коларчеве задужбине. Свира велики радио оркестар под управом Шмит—Исерингта
- 20.20—21.40 Под плавим небом
- 22.20—23.00 Мала музика и велика љубав
- 23.00—24.00 Твој састанак

СУБОТА, 22 МАЈ

- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику
- 16.05—18.00 Весело поподне
- 18.00—18.20 Српска емисија: Гласови са позорице
- 20.20—21.40 Музика са звучног платна
- 22.20—24.00 Са хумором и полетом постаје се млади
- 00.00—2.00 Понорна музика
- 2.00—5.00 У београдској чекаоници

НЕДЕЉА, 16 МАЈ

- 7.00—7.20 Вести
- 7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
- 9.00—9.20 Вести
- 9.20—10.45 Весела преподневна музика
- 10.45—11.45 Свечани концерт
- 11.45—12.00 Недељни преглед
- 12.00—13.00 Подневни концерт
- 13.00—14.00 Подневна музика. Свира велики радио оркестар. Диригент Рихард Милер—Ламперц
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику
- 16.05—18.00 Весело поподне
- 18.00—18.20 Српска емисија: Београд поздравља Бор. Суделују: Народни оркестар Милановић, Наталија Катинска, Радослав Павловић, квартет Симић и Војни Поповић
- 18.40—19.10 У овој недељи доносимо...
- 19.10—20.00 Вести на страним језицима
- 20.20—21.40 Пожели нешто из Београда
- 22.20—24.00 Београдски радио-експрес

ПОНЕДЕЉАК, 17 МАЈ

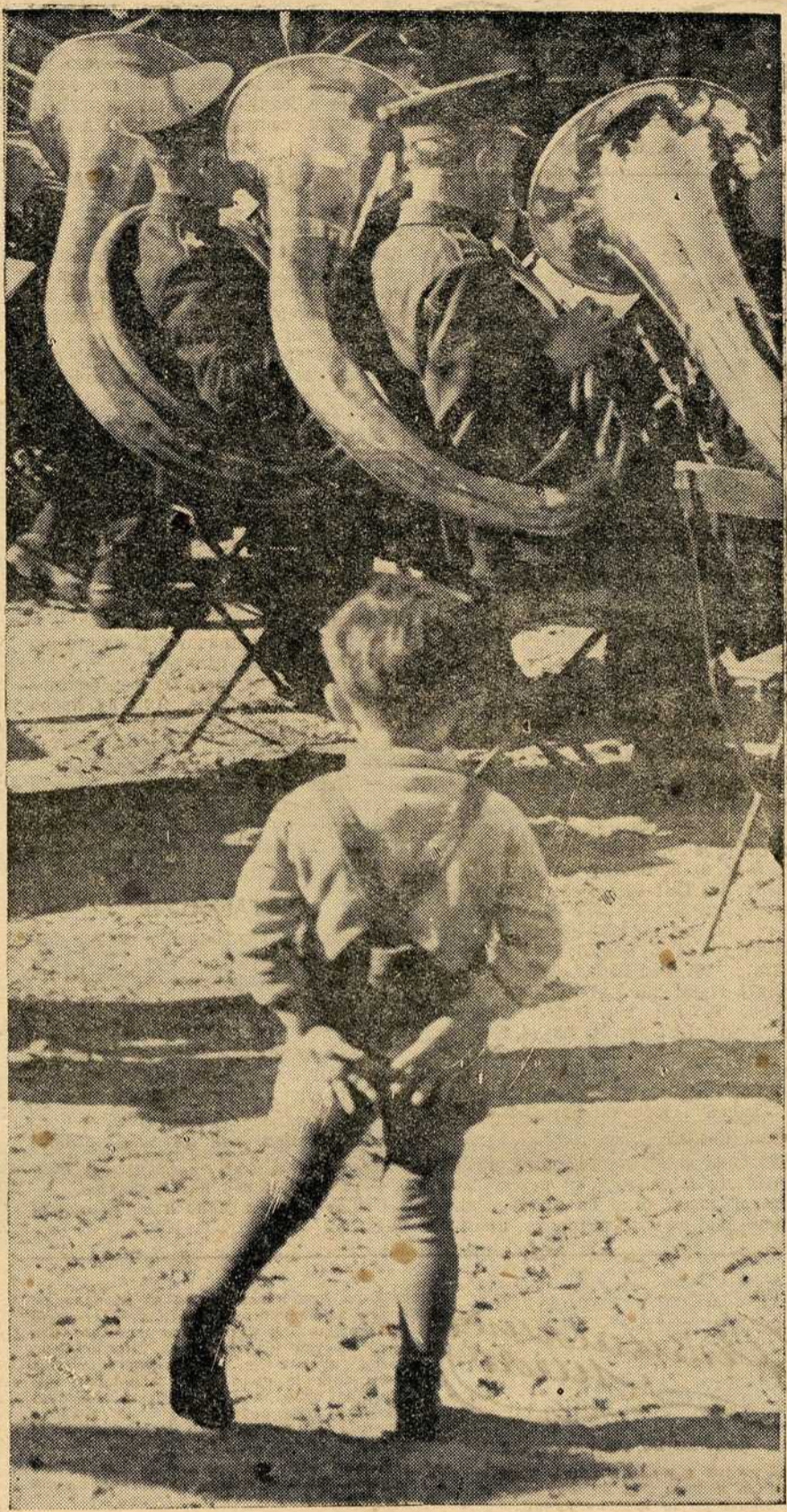
- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Незаборавне мелодије
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Српске мелодије, изв. квинтет Николић
- 16.35—17.00 Народне песме и музика. Изводе: Народни оркестар под управом проф. Петра Кретића, Вранка Борђевић—Рутко и Вујица Врковић
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.00 Књижевни час
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја
- 18.10—18.20 Позdravi наших заробљеника
- 20.20—21.40 Недеља добро почиње
- 22.20—23.00 Немачко-италијански час за војнике
- 23.00—24.00 Једне ноћи у мају

УТОРАК, 18 МАЈ

- 16.00—18.20 Српске емисије
- 16.00—16.30 Мелодије из топфилмова
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Радио под управом Богдана Цвејића
- 17.00—18.30 Народни звучи. Изводе: народни оркестар Милановић, тамбурашки оркестар Аранџки, Миле Јањић—Мостарац, Вука Шехеровић, Деса Јовановић, Лела Лештарић, Божидар Милосављевић
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја
- 18.10—18.20 Позdravi наших заробљеника
- 20.20—21.40 Твој састанак
- 22.20—23.00 Заچارане приче
- 23.00—24.00 Серенада на месечини

СРЕДА, 19 МАЈ

- 16.00—18.00 Српске емисије. Весело српско поподне. Изводе: Гудачки оркестар за игру, квартет Симић, Војни Поповић, сестре Петрић, квинтет Борђевић, народни оркестар Обреновић, тамбурашки оркестар Аранџки, Мита Божиновић, дует Савић, Вера Пантелић, Ната Павловић, Миле Јанчић—Мостарац, Дивна Костић, Павле Радошевић
- 18.00—18.10 Из савремених догађаја
- 18.10—18.20 Позdravi наших заробљеника
- 20.20—21.40 Опет нешто за погађање
- 22.20—22.45 Серенаде — свира гудачки оркестар за игру
- 22.25—24.00 Представљање по телефонској књизи

(Снимци: Б. Ф. А.)

Концерт на Калемегдану

Горе — Да би боље чуо музику он је стао крај — великих труба.

Лево — Једна шарена група слуша лаца недељног концерта на Калемегдану.

ДЕЦЕ И БОГА

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Цица Маца

На ивници греде
Цица Маца — преде,
Док лудкара ватра
Мившић је посматра.

Баш је ова Цица
И бела и лепа
Ал' ала је до Бога,
Од главе до репа...

Београд — Невенка Мирковић

У ЛУТАЊУ

за бојатинством

Неки млади путник ишао је дуго по свету и тражио неуморно благо.

Кудгод је ишао свуда је остао без успеха. Нигде није могао наћи ни начина како да набави сребро и злато, које људи нарочито најжљиво чувају.

И тако се једном сусрете с неким старцем, који изгледаше бедан и жалостан као свака скитница и с којим је путник само из радозналости почео да разговара.

На своје изненађење дознаде да овај старац, иако проси, и запустеног изгледа, ипак је богат човек, који може много што-шта да купи, али који и поред тога није ни једну пару жртвовао за одећу и потребну храну.

Зашто је он такав? — радознао је био путник.

Бедни и прљави старац исприча му своју прошлост.

Као млад и некусан био је сувине сиромашан, незнатан и желео је да постане на макоји начин богат човек. Чезнуо је за много новца а то није могао својим радом да прибави.

Дуго и дуго је лутао по туђини и најзад увиде да ни на какав начин не може стећи богатство. Реши се тада да проси. Кроз многе године у невољи, гладан и го полако је стицао новац и то све више и више, док једнога дана не поста запета богат човек.

Али је погрешно у животу и каје се за своју мучну прошлост. Сада презире новац и богатство за које је платио: младост, добар и миран живот и здравље. Због велике штедње остарео је прерано и данас је несрећан и зловољан. Проси, ипак, али зато што је на то свикао. Сиљно благо не треба му, јер се научио глади, прљавштини и свим тежкоћама. Сада на своје здравље и не гледа, а мрзи оне, који богатство обожавају. Мно му је вечни мир, а још више гробна тишина, куда се не може земаљско благо попети.

Млади путник када је то чуо потпуно се преобразио. Пољубио је непознатог старцу руку. Затим, без много размислања, понао је патраг својим авичају. Није више од тог времена тражио благо.

Још је свакога у кући поучавао да мирно ради и живи, а никако да жули за скупоценим златом које је за кратка времена, а најзад за сиромашног човека и безвредно. Радан човек се задовољава и малим...

Немања Павловић

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

П, (к)ит, аста(л), Р о с(то), Г, де(те), Је, Б, (в)ија(е), (р)ам, Л, (к)ад(а), (ш)оет = врта старост где је била младост.

РЕБУС

Мало слика са улице Око једног — Јогунице...

Вид'те само љачно лице
Овог малог Јогунице
Сео лепо ња љркоси
Хоће да га сека носи...

А, на љици — сам је сео,
Па је сус'о и сад сео
И чим седе он се лаги
Да се свети чак — салаги.

Шта је могла сека сама?
Морала је доћи мама
И да крене Јогуница
Понела је и колица.

На једвите тако јаде
Пристао је и — устаде,
Сад и мама мјке виде:
Кући му се баш не иде.

„Хајде бато, мама чека“
Преклиње га јадна сека,
И док она јадикuje
Јогуница ни да чује...

И била би љичи тачка
Да изграчка није љачка
Усјут, мали Јогуница
Сетио се на колица...

(Снимци: А. Симић)
Драга децо, кад би знали,
Каква овде слика фали,
Ту би вид'ли тур и лице
Нејослушног Јогунице.

После суза, после дреке
Ево иде сад крај секе,
А тако ми, децо, Бога
Све је могло и без — тога.

Гвожђе и злато

Ковач је узео комад гвожђа, ставио га на наковањ и почео да га кује. Гвожђе је уздисало и јадиковало. Крај наковња је лежало злато. Злато је питало гвожђе:

— Зашто толико плачеш и јадикујеш? И ја сам био на наковњу и и сам ни сузе пустио, већ сам све ударце храбро подносио.

— Ах, уздахнуло је гвожђе. Чекић који је тебе ударао, био је за тебе ту. Али мене удара чекић који је такође гвозден, дакле мој рођени брат. И зато ме тако и боли.

Весели обућар

Б о једном један обућар који је био дан само радио и притом стално певао. Поред његове куће становао је богаташ, који није певао никада, а ноћу није имао тако тврди сан као обућар. Често се превртао на свиленим јастуцима и размисљао: „Штета што се сан не може купити за новац као јело или пиће“. И једног дана поручи он да му дође обућар:

— Пријатељу, колико зарађујеш годишње?

— Годишње, господине? Никада нисам срачунао. Ја живим од данас до сутра. На дан и комад.

— На колико онда на дан?

— Како да кажем? Толико колико ми је потребно за живот.

— Знам да бедно живиш и зато бих желео да ти помогнем. Ево ти десет дуката, сачувај их за црне дане.

Обућар никад није видео толико пара. Захваљујући се богаташу, узео дукате и заковао их у подрум. Од тог времена мислио је само на своје закопано благо, није певао више, ноћу је ослушкивао сваки шум и често је устајао и силазио у по-

Суморна киша пада,
Тиха је шума и луг,
Капљице тихо ромњу
Скачу у бескрајни круг.

Падај, кишице, падај!
Накваси нам поље и др!
Падај, благословена била,
Јер Гоеспод нам шаље то!

Александар Величевић,
ученик I разреда гимназије.

Стирицу у заробљеништву

Редову: Тихомиру Р. Ђоковићу
5250 — Сталог VII В

У мислима сам увек с' тобом,
Сети се кад заједно бисмо;
А од тада већ две године
Видели се нисмо.

Молим се Свевишњем
И за твоје здравље,
Да нам скоро дођеш
И испелни рале.

И твој синчић старији
Увек за те пита:
Док и Миле мали
Твоја писма чита.

Много баку воли
И свугде је прати,
Па и ако згрешн, он је опет моли
— Немој рећи тати."

У Београду
маја 1943 год.

Саставио:
Петар С. Ђоковић
уч. VII разр. гимн.

— Ево вам нашег блага! Више волим
моју песмицу, мој мир и мој сан... па
мамар до краја живота радно.

Марковдан

У прошлу суботу славио је храм св. Марка своју славу: Марковдан. Црквеном обреду и митији присуствовало је мноштво света, старих Памилуца... Дошло је много гостију и из осталих крајева Београда да побожно узму учешћа у славу овог велелепног престоничког храма. Поподне, по традиционалном обичају отворен је, недалеко од цркве „Марковдански ватар“, на којем ни ове године није изостало шаренило хиљада посетилаца, нарочито деце, за које су, и овога пута, биле припремљене најразноврсније забаве: од ринглишила, стрелишта и љубашки па до арена великог циркуса...

(Снимак: А. Симић)

Полугодишњица Бранине смрти

(Снимак: Приватне овојња)

У четвртак 20. ов. месеца навршава се шест месеци од смрти нашег незаборавног Бране Цветковића...

Врзо је прохујало пола године од оног суморног новембарског дана када је наш Брана заувек склопио своје очи. Прохујаће још много, али успомена на вољеног и заслужног уметника и човека неће никада ишчезнути из успомене свих оних који су знали Брану...

На дан полугодишњице Бранине смрти, породица ће му чинити помен на гробу (Шарцела 29, на Новом гробљу) у 11 часова, пре подне.

РЕЧНИК

српског књижевног језика

од Др Л. Бакотића

(56.000 речи — 1400 страна)

Платнени повез. Дин. 450.—

Српско - Немачки речник

од А. Вилхара

Платнени повез. Дин. 150.—

ГЕОГРАФСКИ АТЛАС од Влад. Маринковића

Дин. 120.—

Дела Ђуре Јакшића:	Песме (плат. повез)	Дин. 160.—
	Драме (плат. повез)	„ 160.—
	Приповетке (плат. повез)	„ 160.—
	Одломци (плат. повез)	„ 160.—
Живко Павловић:	Опсада Скадра	„ 110.—
Николић:	Илустроване народне песме VIII	„ 30.—
М. Црњански:	Дневник о Чарнојевићу	„ 20.—
В. Јанковић:	Дечак с Уне	„ 25.—
Илић:	Основи техничког цртања	„ 10.—
Михаиловић:	Полне болести и њихово лечење	„ 20.—
Џамања:	Гладовање као лековити фактор	„ 20.—
Зечевић:	Гађење бресака	„ 10.—
Шишковић:	Један од многих, роман	„ 20.—
Ланчевић:	Наша стара пољопривредна култура	„ 20.—
Јовић:	Практична упуства за руковање моторних возила	„ 30.—
Кирхнер:	Како ћемо се заштитити од отровних гасова	„ 15.—
Николајевић:	Краљ Милаи и Тимочка буна	„ 25.—

Књижарима уобичајени рабат

Српска књижара

Београд, Краља Александра 18

Гел. 26009

Чек. рач. код П. Ш. 61240

33623, 1-1

ЗЛАТАН НАКИТ

и све златне предмете, дијаманте крупније, брилијанте све величине, све врсте тепиха и ћипима, кристал, порцулан, фото-апарате, хармоне и све боље античке ствари купује и највише плаћа

»Град — Равно«

МАСАРИКОВА БРОЈ 4 (палата Официрске задруге) — ТЕЛЕФОН 28-035

38616, 2-2

ПАЖЊА!

ПАЖЊА!

Продавцима златног накита

не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, драгог камења и златних зуба док потпуно не би били упућени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима а на посетку у Вашем је интересу да понудите и познатој фирми „БРИЛИЈАНТ“ која ће Вам платити одмах по највишој дневној цени или ће Вам бесплатно и стручно проценити.

»БРИЛИЈАНТ«

Београд, Ђорђа Вашингтона улица бр. 6, телефон 28-706, Бајлонова пијаца.

38620, 1-1

ЗЛАТАН НАКИТ

И СВЕ ЗЛАТНЕ ПРЕДМЕТЕ, БРИЛИЈАНТЕ И КРУПНИЈЕ ДИЈАМАНТЕ КУПУЈЕ И НАЈВИШЕ ПЛАЋА

»ШАЈКА«

КНЕЗА ПАВЛА БР. 50

38610, 2-2

WWW.UN LIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Мала Делфина

Молитва мале Српкињице

На колена падам молим доброг Бога
За здравље и срећу тате милог мога
Баца поглед, Боже, на мене малену
И погледај мене тужну — увцелену.

Склоњене ручице дижем Теби горе
Теби наш Свевишњи, пред небеске дворе,
Да умолим Тебе, мога доброг Богу
Да ускоро свога тату видет могу

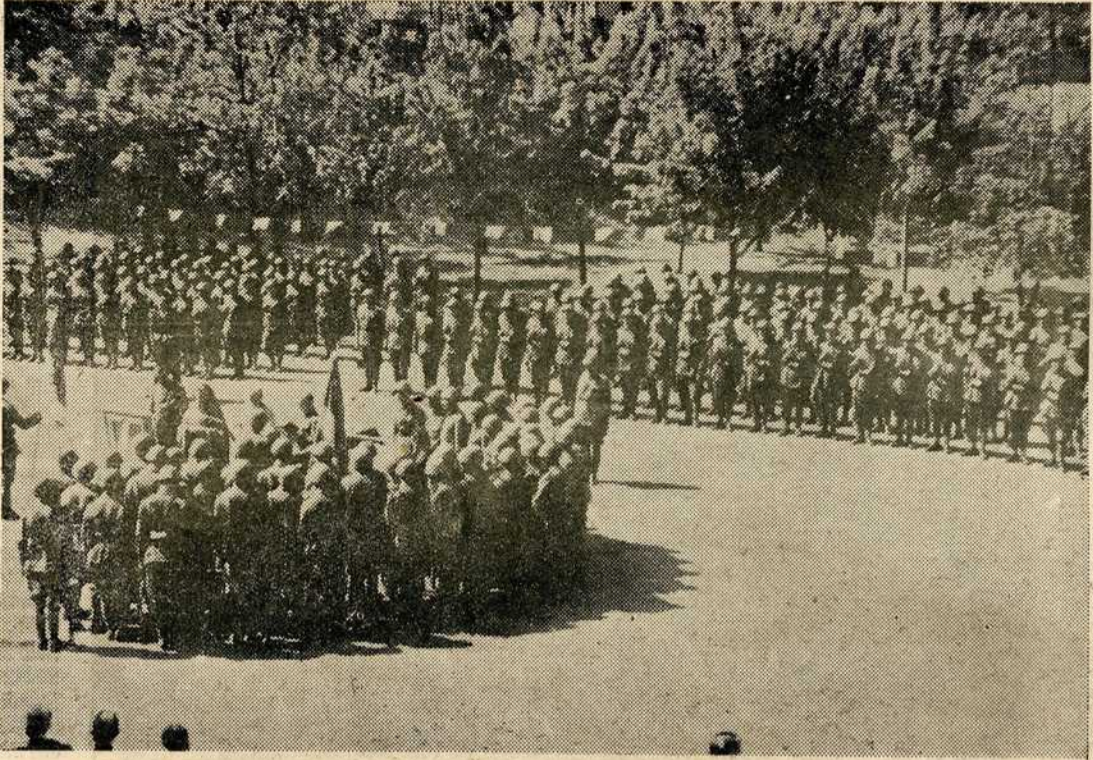
У мом загрљају, и на родној грудн.
Ах, мој слатки Боже ти милостив буди
Чуј глас молбе моје, глас мога вапаја
Да ми тата дође из далеког краја.

Ах, да ли ће скоро доћи срећни данак
Да дочекам опет са оцем састанак?
О Боже, Једини, Ти то можеш само
Да нам пружиш срећу да га дочекамо.

Са мношћу Те се моле моје другарице
Које к'о ја пате без свога татице
Чуј глас Српкињица а и мој са њима
Услиши га Боже, дај радости свима.

Врати нам татице, Ти Свемоћни Боже
Милост Твоја то нам учинити може!

Делфина М. Зечевић,
ученица III раз. основ. школе,
Заблаће — Чачак

Пети српски добровољачки батаљон прославио је Бурбевдан, своје крсно име, на ванредно свечан начин, у кругу своје касарне у школи Војислава Илића. Том приликом освешћена је и батаљонска застава, то најсветије Србиново знамење, које је предано да га чувају млади и храбри добровољци, одлучни у свом националном идеалу да осигурају бољу будућност своје нареду, за спас и добро целе Србије и Српства...

(Оници: Српска држ. проп. 1, грав. својина 2. А. Симић'1)

Горе — Бурбевско коло на уранку у Кошутњаку

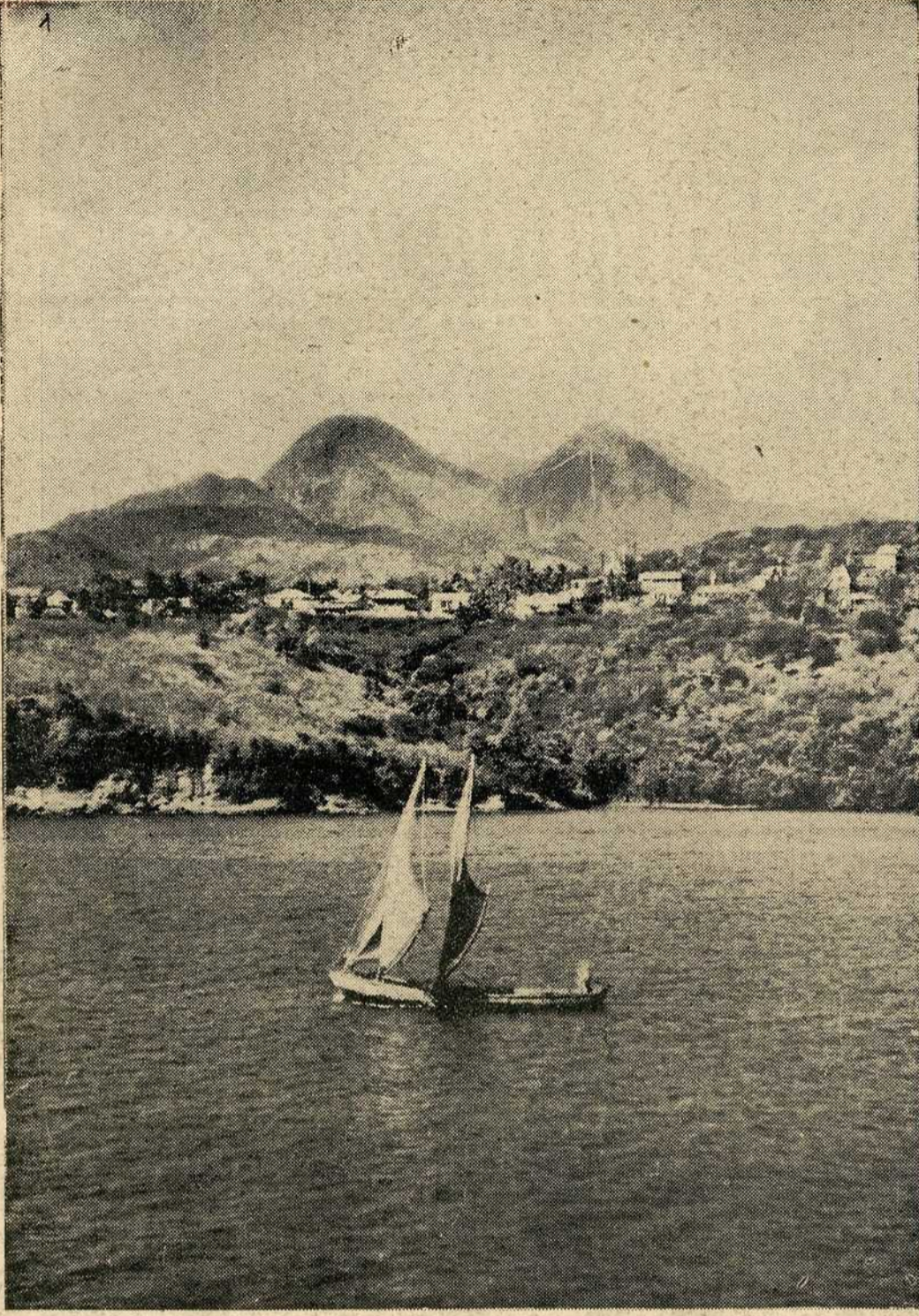
Бурбевдан

Лево — На Бурбевдан прославио је популарни престоички клуб ВАСК своје двоструко славе: четрдесетогодишњицу свог постојања и своје Крсно име...

Прослава је обављена на игралишту ВАСК-а, на Дунаву, скромно али изванредно присно и топло... Поред званичних претставника присуствовали су и претставници свих спортских клубова и корпорација, затим многобројни стари спортски ветерани и много оданих пријатеља које је овај најстарији престоички клуб (негдашњи „СОКО“) стекао у току своје дугогодишње спортске делатности...

У оквиру ове прославе Управа и чланови ВАСК-а нису заборавили ни своје чланове у заробљеништву, чија се имена прочитана одмах после црквеног обреда, и којима су упућене прве жеље за добро здравље и скори повратак у Отачбину...

Мартиник

Мало француско острво Мартиник, у Западној Индији, постало је изненада центар пажње светске јавности. Ово острво од свега 1000 кв. километара прави је рај у тропским крајевима. На њему, мирним идиличним животом, живи око четврт милиона Црнаца, Креола и мелеза и свега десетина хиљада белаца. Острво је вулканско, али цело обрађено.

Још одмах после пада Француске, Америка је показала жељу да присвоји ово мало острво. Али гувернер острва адмирал Робер одбио је све те покушаје изјавивши свју верност Француској и њеном маршалу Петену. На ово је с америчке стране извршена блокада острва. Но, острво је богато, на њему живе сељаци на својим малим поседима и зато је блокада остала без дејства. Сада, после једног фингираног лета неког тобоже страног авиона над Њу-јорком, изјављује америчка поморска управа да је интервенција америчке морнарице неизбежна. Америчке поморске снаге извршише окупацију острва. Све ово је међутим само лоше камуфлирани изговор. Треба уствари знати да се на острву налази злато Француске народне банке, да се ту налазе последњи француски ратни бродови, пре свега један носач авиона и неколико крстарица. А овај носач је Америци неопходно потребан после потапања њеног последњег мирнодопског носача авиона „Реџера“ пре две недеље. Зато се подигла толика узбуна око Мартиника и зато пожар рата прети да захвати и ово мирно и идилично острво.

1 — Острво Мартиник било је бисер француских посела у Средњој Америци. Оно с иравом носи име: „Тројски рај“.

2 — Прва Наполеонова жена Жозефина Боарне била је Креолка са острва Мартиник. У главној вароши острва Фор де Франс подигнут јој је споменик, који урбојеници сматрају националном светињом.

3 — Мелескиње на Мартинику су у младости врло љубке. Оне се одевају с елганцијом која потсећа на Француску.
 4 — Деца на Мартинику живе као у рају. Банане им нису поластица него обична храна. На глави деца носе оригиналне шешире од сламе који их штите од врелог тропског сунца.
 5 — Море око острва Мартиника богато је као и природа самог острва. Овакви огромни ракови, лангусте, нису никаква реткост.

Класична Нота Нове моде

Свака мода достиже свој врхунац оног тренутка, кад је „свако носи“. После тога, почне да онада. Данашња мода већ је можда достигла тај врхунац и кроз све то еволуирање стално су биле наглашаване многе црте из класичне Грчке.

Та промена, мора се признати, допоси нам једно олакшање, јер смо престало биле претрпане таласима: ришева, пуфни и волана. Све што су биле измислиле помодарке од 1880 до 1910 године стрпано је у моду прошле две деценије, која је била само мешавина разних претрпаности. Видели смо пажевске главе изнад рукава са пуфнама, или канцелариске торбе претрпане морем волана. Затим је дошла мода која нам је донела неукусну збрку разних стилова, од које су се спасли само они који су имали много укуса, или добру и вешту кројачицу.

Сасвим је разумљиво да се после једне моде пуне сувишности и претрпаности, тражи спас у једноставности. У новој моди која је почела да се ствара, примећује се једна линија која потсећа на класични стил грчких жена. Та мода не истиче и не наглашава све облике тела, нити их претрпава наборима, већ их покрива, а линија хаљине их само наговештава. Ове хаљине, уствари, покривају оно што није вредно показивати, а истичу само оно што треба да буде истакнуто.

Таква мода имала је већ предзнаке

Свилена хаљина у црно-белим пругама. Предњи део сукње комбинован је црном свилом.

Свилена хаљина са болером који не мора да буде од исте материје, већ само у истом тону.

у разним малим детаљима у којима смо видели само мале модне фантазије, а не почетак модног правца. Тих предзнака је, уосталом, било доста, почев од фризура са прилијепљеним ситним увојцима, па преко меких кепова са лаким наборима, до сандала које су се увек приближавале грчким сандалама. Затим се прешло на вечерње хаљине од лаке вуне, које су и по материји и по кроју много личиле на грчке хаљине. У току развоја моде већ смо видели и једну врсту „пенлоса“, који је по свом набраном горњем делу, притегнутом појасу у струку, личио на свог класичног претходника, на грчки пенлос. Дуги хитон са правим линијама као доња хаљина и пенлос као горња хаљина који су претстављали два основна облика старе грчке моде, послужило је као основни облик новим модним креаторима. Задатак свих ових модних креатора треба да буде да не стварају мешавину стилова, већ да чистоћу и лепоту ових узора пренесу у наше доба и да их прилагоде духу новог времена.

Који је УСЛОВ ЗА СРЕЋАН БРАК

Тако је гласила једна анкета на коју су стизали интересантни одговори. Од њих су издвојени ови и узети као шест заповести за срећан брак.

- 1) Немојте досађивати своје мужу сувишним питањима, јер тада заслужујете да вас он слаже.
- 2) Будите и код куће чисто одевени; друга већ чека да узме оно што бисте ви изгубили својим нехатом.
- 3) Немојте га због штедње одвраћати кад хоће да вам купи какав поклон. Баша вредност постаје већа за онолико колико он потроши на вас.
- 4) Покажите му да се и другима допадасте. Сваки мушкарац је по природи ловац.
- 5) Немојте покушавати да продрете у дубину његове душе. Сваки човек воли да има по неку своју тајну.
- 6) Не заборавите да брак личи на свилену траку. Откине ли се, може да се настави и даље носи... Само, тада није више лепа...

За наше домаћице

— Мрљу од мастила на дрвеном намештају немојте оставити да остари. Одмах је марљиво трљајте сирћетом, и мрља ће ишчезнути.

— Да би отстранили остатак воденог креча у лонцима, насите у њих воде са сирћетом. После 24 сата, каткад и нешто више, сви остаци креча одвојиће се лако од дна.

— Да би вам коса била лепа и сјајна, после прања, исперите је у млакој води у коју сте пре тога усули једну чашицу, мало већу од ракиске, сирћета. Ово је нарочито корисно ако је коса масна.

— Да вам кромпири не поцрне за време кувања, ставите једну кашичицу сирћета у воду у којој се кувају.

— Да би очистили свој кишни мантил, оперите га сунђером замоченим у воду и сирће, потом осушите неком чистом крпом.

— Да би сте добро скували рибу, ставите увек у воду мало сирћета. Тако вам се риба никад неће распадати.

— Да бисте спречили опадање косе, ставите пет стотина грама конприве у један литар сирћета. С том течносту накусите вату и трљајте добро корен ваше косе.

— Да бисте опрали добро прозоре, истрљајте стакло млаким сирћетом. То ће да отклони све мрље.

Хаљина отворено плаве боје са нашивеном сукњом. Крајна и бордура сукње украшени су везом црвене и беле боје.

(Снимци: Б. Ф. Ај)

Јевњина ВУЈНА

КРЕМ ОД ГРИЗА

Пола литре воде, сок од једног лимуна, 120 г шећера, 30-50 г гриза, мало мармеладе. — Воду, са соком од лимуна и шећером ставити да се кува. Када ври, закувати гриз и мешајући кувати на умереној ватри да гриз омекне. Кад се маса већ толико згусне да се захвата за кашичику, скинути са штедњака и житом са снег ударати масу док не постане густа и пенаста као шећер за пулице. На крају умешати мармеладу. Овај крем може се послужити сам за себе, а и употребити за пуњење торти и еличних колача.

„ТРАЧИЦЕ“ СА СИРОМ И ПРЖЕНОМ СЛАНИНОМ

Брашно (50 г) валити кључалом сланом водом (1/8 л) и варијачом замесити прилично чврсто тесто. То тесто се стави на парочиту даштицу са ручицом и, дрвеним или обичним ножем, од теста отклајају трачице у лонац са кључалом водом. Искувано тесто се опеци и баци на врелу маст, после издробљеним сиром и кокицама пропржене сланине. — У исто ово тесто може се замесити ситно исецкан добро исећен кисео кукус или какво друго поврће, спанаћ или стругачи реп. Тада се искуване „трачице“ само замаште пропрженом сланином.

ДОМАЋА КОНЗЕРВА ОД МЕСА

Узети 1 кг мршаве свињетине, 1 кг дебеле свињетине, 2 чаше воде и 4 кафење кашичке фине соли. Посољењу воду ставити да ври, па у њу тада спустите исечено месо и сланину, додати лист лорбера. Заклопити ђуд и кувати месо на благој ватри четири сата. Чешће пута надгледати да не престане да ври, на крају га промешати и отклоњено кувати још 15 минута; вода мора да се потпуно испари. Пустити да се охлади и скинути маст. Кувано месо самелти на машини за месо и, ако је потребно, досолити га. Изручити у мање стаклене тегле, прелити одозго оном машћу, коју треба растопити на пари. Кад се конзерва у тегли потпуно охлади, повезати стакло као што се ради са зимницом.

СЛАГАНА ТОРТА

Количина: 375 гр брашна, 1 јаје, 75 гр шећера, сок од лимуна, 20-40 гр масти, једна осмина литра млека (може и нешто мање масти, онда додати мало више млека, може и киселог), три четвртине пакетића прашка за пециво. Од свега овога замесити тесто, развући га у дебљини од 1/2 см. Исећи од њега округле комаде у величини тањира и сваки комад у подмазаном тигању пећи 4-5 минута са сваке стране. Још док су топле, ове коре премазати мармеладом или кремом и слагати их

једну преко друге. Торту је укуена и кад се једна кора пуни кремом, друга мармеладом. — За ону торту може се узети и половина брашна, половина гриза.

НОКЛИЦЕ СА ЈАБУКАМА

Брашно (500 г) полити кључалом водом (1/8 л) и варијачом замесити тесто; у то тесто умешати сасвим ситно исецкане јабуке. Тесто треба да је прилично чврсто. Кашиком валити поклине и спунити их у кључалу воду. Искуване поклине бацити на врелу маст, посути ситним шећером измешаним са шиметом (замена) и послужити.

„ФЛАМЕРИ“ ОД ЈАБУКА СА ГРИЗОМ

Накиселе јабуке исећи па комаде и скувати у води. Протерати кроз сито и на 1 л те прилично жатке каше узети 125 г гриза; ставити кашу да ври и тада закувати гриз. Кад је гриз већ куван измаћи са штедњака, па додати какав мирисни зачин коре од лимуна, шимета, рума или арака, шта се већ има. Сипати масу у уљем подмазан калуп и пустити да се охлади. Кад се има може се овај добар и хранљив слаткиш послужити са умаком од ваниле.

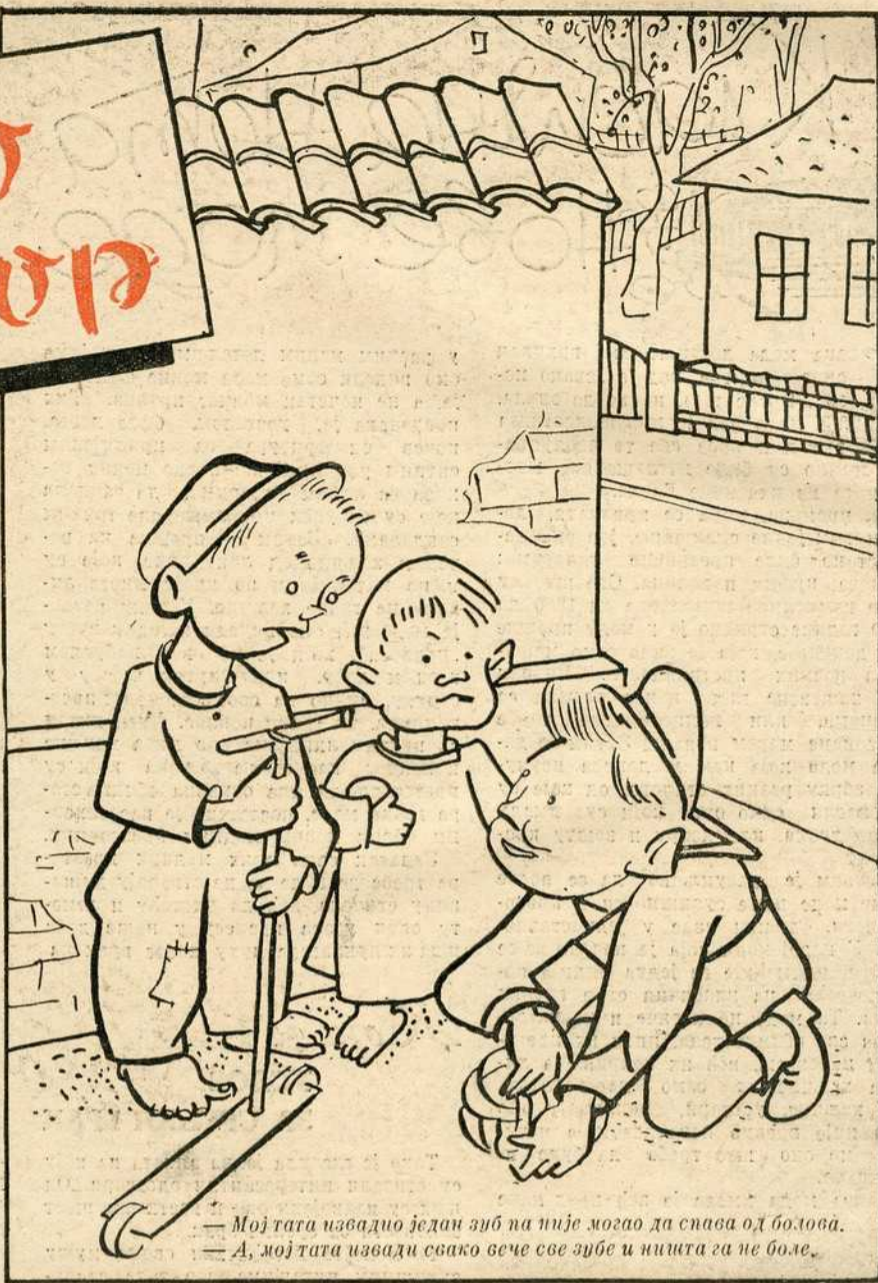

Расцветани мај

(Снимак: Приватна својина)

— Како то паде побогу?
 — Море, баксуз сам у свему. Ето да сам нешто зубни лекар свет би
 се рабао с кључом.

— Мој тата извадио један зуб па није могао да спава од болова.
 — А, мој тата извади свако вече све зубе и ништа га не боле.

— Пипнем се по чепи. Погледам мој лоз. Ту смо! Добио сам две
 ста хиљада...
 — А онда?
 — Онда сам се пробудио!

— Да знаш није лепо што ми не веријеш. Лаж није моја слаба
 страна.
 — То ти веријем. Она је твоја јака страна.